

በኢትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ ሥር ፡ በዳረጎት ፡ የሚደረግ ፡ ክፍያ ፡

በጀናታን ፡ ኤ. ኤዲ*

ዳረጎት ፡

፩. መግቢያ ፡

ሀ. ጠቅላላ ፡

ዳረጎት ፤ ከዋናው ፡ ውል ፡ ውጭ ፡ የሆነ ፡ ሌላ ፡ ባለገንዘብ ፡ የዋናውን ፡ ባለገንዘብ ፡ መብትና ፡ ከዚህ ፡ ጋር ፡ የተያያዙትን ፡ አሁን ፡ ይጠቀምበት ፡ ዘንድ ፡ በዋናው ፡ ባለገንዘብ ፡ ቦታ ፡ እንዲተካ ፡ ያስችላል ። ይህ ፡ አጭር ፡ መግለጫም ፡ የዳረጎት ፡ መሠረተ-ሃሳብ ፡ ከዋናው ፡ ውል ፡ ውጭ ፡ የሆነ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ለዋናው ፡ ባለገንዘብ ፡ ዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ላይ ፡ የነበረውን ፡ በሙሉ ፡ ከመለሰለት ፡ በኋላ ፡ በእርሱ ፡ እነሆ ፡ በመተካት ፡ በዋናው ፡ ዕዳ ፡ ከፋይ ፡ ላይ ፡ ሙሉ ፡ መብት ፡ ሊኖረው ፡ መቻሉን ፡ ያስረዳል ። ይህ ፡ የተወሳሰበ ፡ የዳረጎት ፡ ክፍያ ፡ አሠራር ፡ በፍትሐብሔር ፡ ሕግ ፡ ቁጥሮች ፡ ፲፱፻፷፰—፸፮ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ ይወሰናል ።

፪ ምንጮች — ከባለዕዳው ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ለባለገንዘቡ ፡ ግዴታውን ፡ የፈጸመለት ፡ እንደሆነ ፡ ዳረጎት ፡ ሊፈጠር ፡ ይችላል ። አንዳንድ ፡ ይህንን ፡ በመሳሰሉ ፡ ሁኔታዎች ፡ ሕጉ ፡ ራሱ ፡ ግዴታውን ፡ ለፈጸመው ፡ ሰው ፡ በቀጥታ ፡ የባለገንዘቡን ፡ መብት ፡ በባለዕዳው ፡ ላይ ፡ ያገኛል ፡ ዘንድ ፡ ያዘለታል ። ይህ ፡ ሕጋዊ ፡ ዳረጎት ፡ ሲሆን ፡ በዋስትና ፡ በጋራ ፡ ባለዕዳዎችና ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ሕጎች ፡ የተለየ ፡ ጠቃሚ ፡ ቦታ ፡ አለው ። ሆኖም ፡ በብዙ ፡ ሁኔታዎች ፡ ላይ ፡ ከባለዕዳው ፡ ሌሎች ፡ ከፋዮች ፡ የሕጋዊ ፡ ዳረጎትን ፡ መብት ፡ የሚሰጣቸው ፡ የፍትሐብሔር ፡ ሕግ ፡ ወይም ፡ ልዩ ፡ ሕግ ፡ አይኖርም ። በእንደዚህ ፡ ያሉት ፡ ሁኔታዎች ፡ አሁንም ፡ ቢሆን ፡ ከፋዩ ፡ በውል ፡ የዳረጎትን ፡ ጥቅሞች ፡ ለማግኘት ፡ ይችላል ። ለምሳሌ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡

* ኤ.ቤ. ሃርቫርድ ፡ (፲፱፻፷፰) ፤ ጄ.ዲ. የዋንቨንግተን ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ (ሴትል) ፤ በቀ.ጋ.ሥ. ዩኒቨርሲቲ ፤ የሕግ ፡ ፋኩልቲ ፡ መምህራንና ፡ ረዳት ፡ ዲን ።
1 የዳረጎት ፡ ክፍያ ፡ አንድ ፡ የተለየ ፡ “የግል ፡ ዳረጎት” ማለት ፡ በሕጋዊ ፡ ግንኙነት ፡ ላይ ፡ የአንድ ፡ ሰው ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ስፍራ ፡ መተካት ፡ ምሳሌ ፡ ነው ። ማዙድ ፡ እና ፡ ማዙድ ፡ ሌሶን ፡ ደድዋ ፡ ሲቪል ፡ (፲፱፻፶፮ ፡ እ. አ. አ.) ፪ኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ክፍል ፡ ፳፻፵፩ ፡ እንደዚህ ፡ የተብራራው ፡ ዳረጎት ፡ የገንዘብ ፡ መብት ፡ መተላለፍንና ፡ በባለ ፡ መብቱ ፡ ፈቃድና ፡ አማካይነት ፡ በሀብቱ ፡ ባለጉዳይነት ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ የክስ ፡ መብት ፡ እንደያዘ ፡ ሊቆጠር ፡ ይችላል ። ዲፓጅ ፡ ትርጉም ፡ ኢልማንትአይር ፡ ደድዋ ፡ ሲቪል ፡ ቤልኩ ፡ (፫ኛ ፡ እትም ፤ (፲፱፻፷፱ ፡ እ. አ. አ.) ፪ኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ክፍል ፡ ፪፻፲፫ ፡ ለ ፡ ይመለከቷል ። እነዚህ ፡ አቋሞች ፡ የሚከተሉት ፡ ሁኔታዎች ፡ በጣሙን ፡ አጠቃላይና ፡ ከሚያሟሉት ፡ ልዩ ፡ ጥቅሞች ፡ ሲወዳደርና ፡ የሁለቱንም ፡ አካባቢ ፡ ተከላካይ ፡ ደንቦች ፡ ስንመለከት ፡ የዚህ ፡ አጠቃላይ ፡ ፅንሰ ፡ ሐሳብ ፡ ተፈላጊነትና ፡ ጥቅሙ ፡ ሲጠየቅ ፡ ይችላል ። ዲ. ፓጅ ፡ የተለየ ፡ ነው ። በዳረጎት ፡ ክፍያ ፡ ማብራሪያው ፡ ላይ ፡ ይህን ፡ አጠቃላይ ፡ ፅንሠ — ሐሳብ ፡ ካነሳ ፡ በኋላ ፡ በባለመብቱ ፡ ፈቃድና ፡ አማካይነት ፡ የያዘውን ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ የክስ ፡ መብት ፡ ወይም ፡ የመተላለፍ ፡ መብትን ፡ በሚያወጋበት ፡ ጊዜ ፡ እነስተኛ ፡ ጥቅም ፡ ላይ ፡ አውሎታል ። ከዚያው ፡ ፫ኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ክፍል ፡ ፻፱ ፡ እና ፡ ተከታዩን ፡ ይመለከቷል ። ከግል ፡ ዳረጎት ፡ በተጨማሪነት ፡ የፈረንሳይ ፡ ሕግ ፡ “ሀብታዊ ፡ ድርጉ” ማለት ፡ በሕጋዊ ፡ ግንኙነት ፡ ላይ ፡ የአንድ ፡ “ነገር” በሌላ ፡ ነገር ፡ ቦታ ፡ መተካትን ፡ ይቀበላል ። ማዙድ ፡ እና ፡ ማዙድ ፡ ከላይ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ፪ኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ክፍል ፡ ፪፻፶፪ ፡ እና ፡ ተከታዩን ፡ በተለይም ፡ ክፍል ፡ ፪፻፲፫ ፡ ይመለከቷል ።

ዋናው : ባለገንዘብ : በባለዕዳው : ላይ : ያሉትን : መብቶች : በውል : እንዲያስተላልፍለት : ተስማምቶ : ሊከፍለው : ይችላል ። በሌላ : በኩል ፣ ሦስተኛው : ወገን : ለባለዕዳው : አስፈላጊውን : ገንዘብ : አበድሮት : አሁን : የተከፈለው : ባለገንዘብ፣ ይዞ : የነበረውን : መብቶች : ያዝ : ዘንድ : ባለዕዳው : ሊፈቅድለት : ይችላል ። በአንዳንድ : ሁኔታዎች : ሕገ : ራሱ : ለዚህ : ዓይነቱ : ውሎች : ዋጋ : ይሰጣል ። በርግጥ ፣ በውል : የሚደረግ : ዳረጎት : በክፍያ : ያሉትን : ግዴታዎች : ተፈላጊ : ማቃለያ : መንገዶች : እንዲገቡ : ስለሚያስችል : በሕግም : ውስጥ : በተጨማሪ : ጠቃሚ : ቦታ : ይዞ : ይገኛል ።

፪ ውጤቶች : — የዳረጎቱ : ምንጭ : የትኛውም : ቢሆን : ውጤቱ : ተመሳሳይ : ነው ። ሦስተኛ : ወገን : ከፋይ : በዋናው : ባለገንዘብ : እግር : ይተካል ፤ የእሱንም : መብቶች : በባለዕዳው : ላይ : እንዲያዝ : ይፈቀድለታል ። ስለዚህ : ዳረጎት : ዋጋ : ያለውን : ክፍያ : የተለመደ : ውጤት ፣ ማለት : የግዴታውን : መሠረዝ : በጎን : ያልፋል ። ሆኖም : ዋጋ : ያለውን : ክፍያ : በባለዕዳው : ፋንታ : የፈፀመ : ሰው : የከፈለውን : የገንዘብ : ልክ : ከሶ : ለማስመለስ : እንደሚችል : ማስታወሱ : መልካም : ነው ። ምክንያቱም : የዱሮ : ዕዳው : እንደተሠረዘ : ያኔውኑ : በቦታው : አዲስ : ግዴታ ስለሚፈጠር : ነው ። ለምሳሌ : በቀለ : የኃይሉን : ዕዳ : ለአሰፋ : የከፈለለት እንደሆነ : ይህ : ክፍያ : በአሰፋና : በኃይሉ : መሀል : ያለውን : ዕዳ : ቢሠረዝም : ቅሉ : በቀለና : በኃይሉ : መሀል : አዲስ : ዕዳን : ይፈጥራል² ።

ስለዚህ : የዳረጎት : ጥቅሙ : ተዳራጊው : ገንዘቡን : በክስ : ማስመለስ : ይችላል ። ለማለት : ብቻ : አይደለም ። ይህ : መብት : ምንጊዜም : ይኖረዋል ። ዳረጎት : በተለይ : ጥቅም : የሚኖረው : የዳረጎቱ : መብት : በአዳራጊው : ሰው : እጅ : የነበረውን : ጠቅላላ : መብቶችና : ደባሎቹ : በተደራጊው : ሰው : እጅ : ገብተው : እንዲቆዩ : በማድረግ : ነው ። ስለዚህም : ተዳራጊው : ክርክሩን : በዚህ : መብት : ላይ : ቢመሠረት : ሁልጊዜ : ለሱ : ደጋፊና : የሚያዋጣ : ሆኖ : ያገኘዋል ።

ለ. ክፍያ ።

በዚህ : ጽሑፍ : ፪ኛና : ፫ኛ : ክፍል : ልዩ : ልዩ : የዳረጎት : ምንጮችንና : ውጤቶችን : በሰፊው : እንመለከታለን ። ከሱ : አስቀድሞ : ግን : የክፍያን : ሕግ : በመጠኑ : እንተነትናለን³ ። ይህም : መሆን : የሚገባው : ለሁለት : ምክንያቶች : ነው ። አንደኛ ፣ ዳረጎት : ብዙውን : ጊዜ : ዋጋ : ያለው : ክፍያ : በሦስተኛ : ወገን : መደረጉን : ይጠይቃል ። ሁለተኛ ፣ በዳረጎት : በኩል : የኢትዮጵያ : ፍትሐ : ብሔር : ሕግ : የፈረንሳይን ሕግ : በቅርብ : ቢከተልም : እንኳን : የሁለቱ : የክፍያ : ሕጎች : ስለሚለያዩ : አንዳንድ : ውጥንቅጦች : ሳይፈጠሩ : አልቀሩም⁴ ።

2. ለአሁኑ : ዓላማችን : በቀለ : ለአሰፋ : የከፈለለት : በስጦታ : መልክ : የሆነበትን : የተለየ : (ልዩ) ሁኔታ : ወደ : ጎን : እንተወዋለን ።
 3. ልዩ : ሁኔታው : በባለዕዳው : በሚሰጠው : ዳረጎት ፣ ተደራጊው : ለባለዕዳው : ገንዘቡን : ሲያበድረውና : በዚህም : ገንዘብ : ክፍያውን : ባለዕዳው : በግሉ : ሲያደርግ : ይፈጥራል ። ለማብራሪያ : ከበታች : በቁጥር : ፵፪ : የተገለፀውን : ይመለከታል ።
 4. የሚከተለው : ማብራሪያ : የሚገቡት : ቅያሪዎች : ግን : ክፍያ : ማድረግ : እንደሚችል : የተወሰነ : ይሆናል ። የኢትዮጵያ ሕግ : በከፋይ : ችሎታ : በኩል : የፈረንሳይን ሕግ : ይከተላል ። (የፈረንሳይ : የፍትሐ : ብሔር ሕግ : ቁጥር : ፲፪፻፴፩(፩) : ተመሳሳይ : ደንብ : የኢትዮጵያን : የችሎታን : አጠቃላይ : ደንቦች : በማስገባት : ሊገኝ : ይችላል ። በተለይም : ቁጥር : ፫፻፲፫ ፣ ፫፻፶፰ ፣ ፫፻፹፩ : እና : ፳ : ሻን

የፈረንሳይኛ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ አንዳንድ ፡ ግዴታዎችን ፡ ባለዕዳው ፡ በግሉ ፡ መፈፀም ፡ እንዳለበት ፡ ስምም ፡ ናቸው ። እነዚህ ፡ ቋንቋ ፡ ኢንቴሎቲ ፡ ፕሮሶፍ ፡ (በግል ፡ የሚሠሩ) ፡ ግዴታዎች ፡ ሲሆኑ ፡ ባለጉዳዮቹ ፡ የበለዕዳውን ፡ የግል ፡ አቋም ፡ በመመልከት ፡ ውል ፡ የገቡበት ፡ ነው ። ለምሳሌ ፣ አፕራሲዮን ፡ ለመደረግ ፡ ከዶክተር ፡ ጋር ፡ መዋዋል ፡ ወይም ፡ ሥዕል ፡ በልዩ ፡ አርቲስት ፡ ለማሳል ፡ መዋዋል ። የፈረንሳይን ፡ ሕግ ፡ ይዘታ ፡ በሚያሳዩው ፡ በኢትዮጵያ ፡ ፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፲፯፻፵፱ ፡ (፩) ሥር⁵ “ከውሉ ፡ ዓይነት ፡ የተነሣ ፡ ለባለገንዘቡ ፡ ጥቅም ፡ ወይም ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ እንዲደረግ ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ እንዳለ” አንድ ፡ ግዴታ ፡ የዚህ ፡ ዓይነት ፡ ጠባይ ፡ ሊኖረው ፡ ይችላል ።⁶ ከላይ ፡ ከተሰጡት ፡ ከረር ፡ ካሉት ፡ ምሳሌዎች ፡ በተጨማሪ ፡ የአገልግሎት ፡ መስጠት ፡ ውሎች ፡ ኢንቴሎቲ ፡ ፕሮሶፍ ፡ (በግል ፡ የሚሠሩ) ፡ ናቸው ።⁷

ግን ፡ ብዙዎቹ ፡ ግዴታዎች ፡ በተለይም ፡ የጥሬ ፡ ገንዘብ ፡ ክፍያ ፡ ግዴታዎች ፡ የዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ ጠባይ ፡ የላቸውም ።⁸ ቁጥር ፡ ፲፯፻፵፱ ፡ (፪) ፡ አጠቃላይ ፡ ደንቡን ፡ ሲሰጥ ፡—

“በሌላው ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ ግዴታውን ፡ እንዲፈጽምለት ፡ ከባለዕዳው ፡ ሥልጣን ፡ የተቀበለ ፡ ወይም ፡ ስለባለዕዳው ፡ ግዴታዎችን ፡ እንዲፈጽም ፡ በፍርድ ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ የተፈቀደለት ፡ ሌላ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ የተባለውን ፡ ግዴታ ፡ ሊፈጽም ፡ ይችላል” ። ይህም ፡ በኢትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ከፈረንሳይ ፡ ሕግ ፡ በጣሙን ፡ ጠበብ ፡ ያለ ፡ ደንብ ፡ ያስገባ ፡ መስሎ ፡ ይታያል ። በፈረንሳይ ፡ ፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፲፯፻፵፱ ሥር ፡ ግን ፡⁹

ደርሲንደን ፤ ዘ ፡ ሎው ፡ እፍ ፡ ፊዚካል ፡ ፕሮሶፍ ፡ (ቀ. ኃ. ሥ. ዩኒቨርሲቲ ፡ እ.ኤ.አ. ፲፱፻፷፱) ፤ የተቀባዩ ፡ ችሎታ ፡ (የኢትዮጵያ ፡ ፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ቁጥር ፡ ፲፯፻፵፱ ፤ የፈረንሳይ ፡ ፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ቁጥር ፡ ፲፯፻፵፱) ፤ ለማን ፡ ክፍያ ፡ እንደሚደረግ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፤ ቁጥር ፡ ፲፯፻፵፱ ፤ የፈረንሳይ ፡ ፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፤ ቁጥር ፡ ፲፯፻፵፱ (፩) ፤ የኢትዮጵያ ፡ ፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፤ ቁጥር ፡ ፲፯፻፵፱ ፤ የፈረንሳይ ፡ ፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፤ ቁጥር ፡ ፲፯፻፵፱ (፪) ፤ የመለከቷል ፡ ስለፈረንሳይ ፡ ሕግ ፡ ማህበራሪያ ፡ በአጠቃላይ ፡ ማዘድ ፡ እና ፡ ማዘድ ፡ ከላይ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ፪ኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ክፍል ፡ ፭፻፱ ፡ እና ፡ ተከታዩን ፤ ፕላንፖል ፡ እና ፡ ሪፖርት ፤ ትርጉሙ ፡ ፕራቴክ ፡ ደድዋ ፡ ሲቪል ፡ ፍራንሴ ፡ (፪ኛ ፡ እትም ፤ እ.ኤ.አ. ፲፱፻፶፬ ፡ በኤስሚን) ፤ ፯ኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ክፍል ፡ ፲፻፶፱ ፡ እና ፡ ተከታዩን ፡ ይመለከታል ።

5. የፈረንሳይ ፡ ፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፲፯፻፵፯ ።

6. “ከውል ፡ ዓይነት ፡ የተነሳ” ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ ከፍትሕ ፡ ብሔር ፡ እንግሊዝኛ ፡ ትርጉም ፡ ሳይገባ ፡ ቀርቶአል ። ሆኖም ፡ ይህ ፡ ቃል ፡ በብሔራዊ ፡ አማርኛ ፡ ቋንቋ ፡ ሆነ ፡ በፈረንሳይ ፡ ረቂቅ ፡ ይገኛል ።

7. ለተጨማሪ ፡ ምሳሌዎች ፡ የዳቪድን ፡ ኮሚንተር ፡ እን ፡ ዘ ፡ ኢትዮጵያን ፡ ሲቪል ፡ ኮድ ፡ እንቀጽ ፡ ፲፪ ፡ (የመጀመሪያ ፡ ረቂቅ) ፡ (በኪንደሪድ ፡ የተተረጎመ ፤ ቀ. ኃ. ሥ. ዩኒቨርሲቲ ፡ እ.ኤ.አ. ፲፱፻፷፰) ፡ ገጽ ፡ ፵፫ ፤ ዲ ፡ ፓጅ ፤ ከላይ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ፫ኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ክፍል ፡ ፬፻፯ ፡ ፬፻ ፤ ፬፻፰ ፡ ይመለከታል ። ከግል ፡ አገልግሎት ፡ ሌላ ፡ የሚደረጉ ፡ ውሎች ፡ በተጨማሪ ፡ ኢንቴሎቲ ፡ ፕሮሶፍ ፡ (በግል ፡ መፈጸም ፡ ያለባቸው) ፡ ሲሆኑ ፡ ይችላሉ ። ለምሳሌ ፡ የአደራ ፡ ማስቀመጥ ፡ ውል ፡ በአደራ ፡ ተቀባይ ፡ ወገን ፤ የመኖሪያ ፡ ቤት ፡ ኪራይ ፡ ውል ፤ በተከራዩ ፡ ሰው ፡ ወገን ።

8. እዚህ ፡ የሚገጥመን ፡ ጥያቄ ፡ እውነተኛ ፡ አፈጻጸም ፡ አንዳንድ ፡ በሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተፈጻሚ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ የሚጠራው ፡ የምትክ ፡ ውል ፡ ብቻ ፡ እንደሆነ ፡ መገለጽ ፡ ይገባል ። ለመፈጸም ፡ የተገባውን ፡ ሕጋዊ ፡ አደራ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ እንዲፈጽመው ፡ መትካት ፡ (በሚገባ ፡ “የምትክ ፡ ውል” ፡ በመባል ፡ የታወቀው) ፡ ልዩ ፡ ሁኔታ ፡ ሲሆን ፡ በኢትዮጵያ ፡ ፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፲፯፻፶፰ ፡ እና ፡ ተከታይ ፡ ተደንግጓል ።

9. የደራሲው ፡ ትርጉም ። የመጨረሻው ፡ ቃል ፡ ቋንቋ ፡ አንዳንድ ፡ ገለጻ ፡ ያስፈልገዋል ፤ ይኸውም ፡ ከፋይ ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ የከፈለ ፡ እንደሆነ ፡ በባለገንዘቡ ፡ መብቶች ፡ አይዳረግም ፡ “ባለጉዳዩ” ፡ የሆነ ፡ ከፋይ ፡ ለምሳሌ ፡ የጋራ ፡ ባለዕዳ ፡ ወይ ፡ ዋስ ፡ ከሆነ ፡ በሕጉ ፡ መሰረት ፡ በፈረንሳይኛ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ሕጎች ፡ ዳረጎትን ፡ ያገኛል ፡ (ከበታች ፡ በቁጥር ፡ ፲፮ ፡ ያለውን ፡ ማስረጃ ፡ ይመለከታል) ። ቁጥር ፡ ፲፯፻፵፯ ፡ “ባለጉዳዩ” ፡ ያልሆነ ፡ በገዛ ፡ ሰው ፡ የሚከፍል ፡ አይዳረግም ፡ ሲል ፡ በቀላሉ ፡ በመክፈሉ ፡

“አንድ : ግዴታ : እንደ : ጋራ : ባለዕዳ : ወይም : ዋስ : በሆነ : በማንኛውም : ባለጉዳይ : ሊፈፀም : ይችላል ።

አንድ : ሦስተኛ : ወገን : በባለዕዳው : ስምና : ፋንታ : የፈጸመ : እንደሆነ : አንድ : ግዴታ : ባለጉዳይ : ባልሆነ : ሦስተኛ : ወገን : እንኳን : ሊፈፀም : ይቻላል ። ወይም : ሦስተኛው : ወገን : በራሱ : ስም : ከፈፀመ : ግን : በባለገንዘቡ : መብቶች : አይዳረግም ።”

በሁለቱም : ሕጎች : ይፈጽማል : ተብሎ : ከታሰበው : ባለዕዳ : ይልቅ : ከሌላ : ሰው : እንዲቀበል : ባለገንዘቡ : ሊገደድ : ይችላል ። ይሆናል ። የዚህ : ሐሳብ : ዓላማ : ተቀባዩ : ባለገንዘብ : የሚፈጽምልኝ : ባለዕዳው : ካልሆነ : ብሎ : ስሞታ : ለማሰማት : በቂ : ምክንያት : ስለማይኖረው : ነው ።¹⁰ በተለምዶ : የግዴታው : ዓላማ : ማለት : መፈጸም : ያለበት : ነገር : ሳይነካ : ይቆያል ። እንዲሁም : ባለዕዳው : ስለማንኛውም ያለትክክል : መፈፀም : ወይም : ያለመፈጸም : ያለበት : የመጀመሪያ : ሕጋዊ : ኃላፊ ነት : ሳይነካ : ይቆያል ።¹¹ ነገር : ግን : የፈረንሣይ : ሕግ : በኢትዮጵያ : የፍትሕ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ፲፯፻፵፯ : (፪) : ያለው : የሥልጣን : መስጠቱ : ጠቅላላ : ተፈላጊ : ሁኔታ : ይገደለዋል ። በዚህም : የተነሣ : ክፍያው : ካለ : ባለዕዳው : ፈቃድ : ወይም : ተቃውሞውን : እንኳን : እያሰማ : ሊፈፀም : ይችላል ። በፈረንሣይ : ሕግ : ያለው : አንዱ : ገደብ : ሁለቱ : ወገኖች : ተቃውሟቸውን : እያሰሙ : ዋጋ : ያለው : ክፍያ : ከባለዕዳው : በሌላ : ሰው : ሊደረግ : አይችልም : የሚለው : ነው ።¹²

ቁጥር : ፲፯፻፵፯ : ከፈረንሣይ : የዳረገው : ሕጎች : ጋር : በሚገባ : ይሰማማል ። በሕጋዊ : ዳረገው : ሁኔታዎች : ላይ : ከፋዩ : “ባለጉዳይ” : ስለሚሆን : የሱ : ክፍያ : በቁጥር : ፲፯፻፵፯ : (፩) : በተለይ : ሥልጣን : ተሰጥቶታል ። ከፋዩ : “ባለጉዳይ” : ባልሆነበት : ጊዜ : ደግሞ : በውል : በሚደረግ : ዳረገው : በባለገንዘቡ : ወይም : በባለዕዳው : እጅ : ስለሚሰጥ : የዳረገውን : መስጠት : አዳራጊው : ባለጉዳይ : የሦስተኛውን : ወገን : ክፍያ : እንደማይቃወመው : ይገልጻል ።

ቁጥር : ፲፯፻፵፯ : (፪) : ከኢትዮጵያ : ፍትሕብሔር : የዳረገው : ሕጎች : ጋር : እስከዚህ : ተሰማምቷል ። ለማለት : አይቻልም ። እርግጥ : በባለእዳው : በሚሰጠው ዳረገው : የዚህ : ዓይነቱ : ችግር : አይኖርም ። ይህም : ለፈረንሣይ : ሕጎች : ያደረግ

ብቻ : በሕግ : ዳረገውን : ለማግኘቱ : አይችልም : ማለት : ነው ። በሁለቱም : በፈረንሳይና : በኢትዮጵያ : ሕግ : ይህ : ሰው : ዳረገውን : በውል ፣ በባለገንዘቡ : እጅ : ሆነ : ወይም : በባለዕዳው : እጅ : የማግኘት : ዕድል : ይኖረዋል ። ከበታች : በቁጥር : ፵፪ ፣ ፵፪ : ያለውን : ማሰረጃ : ይመለከታል ።

10. ስለዚህ : ምክንያት : ነው : በተቃራኒ : ኢንቲዮቲ : ፐርሰና : ግዴታዎች : በግል : መፈፀም : ያለባቸው : ሰውዬው : ማን : እንደሆነ : በነዚህ : ሁኔታዎች : የሚፈፀመውን : ነገር : ጠባይ : ይነካል : እና : ስለዚህ : የሰውዬው : መቀየር : የዓላማው : መቀየር : ማለት : ይሆናል ።

11. አላይ : በማሰረጃ : ቁጥር : ፰ : የተጠቀሰውን : ይመለከታል ።

12. ይህ : በፈረንሳይ : ሕግ : የደንቡ : የተለመደ : አገላለፅ : ነው ። ለምሳሌ : ኮሊን : እና : ካፒይታንት : ኩር : ኤሊሚንቲር : ደድዋ : ሲቪል : ፍራንዚ : (፱ኛ : እትም ፣ እ. አ. አ. ፲፱፻፵፪ : በዴላዎራንዴይር) ፪ኛ : መጽሐፍ : ክፍል : ፬፻፸፮ : (ሪክ : ሰኔ : ፯ : ቀን : ፲፱፻፵፯ : (እ. አ. አ.) ኤስ : ፲፱፻፵፯ : ፩-፳፭ በመጥቀስ) ይመለከታል ። በእርግጠኛ : “ደንቡ” ፣ ላይ : ለተወሰነ : ጊዜ : ክርክር : ነበር ፣ አሁንም : አለ ። ለምሳሌ : ኢብረይና : ፍ : ድዋ : ሲቪል : ፍራንዚ : (፱ኛ : እትም : ፲፱፻፵፰ : እ. አ. አ. በባርቲን : ትርጉም : ፲፱፻፳፭ : እ. አ. አ. ያናቶሎስ ፲፱፻፶፫ : መጽሐፍ : ክፍል : ፻፲፯ ፣ በተራ : ቁጥር : ፩ ፣ ፪ ፣ ፓ-ቲር : አውራስ : (በ፲፰፻፳፭ : የታተመ ፣ ቡጣኔት) ፪ኛ : መጽሐፍ : ክፍል : ፲፱፻፵፭ : እና : ተከታታዩ : ይመለከታል ። ሆኖም : ባለሥልጣኖች : ከፈረንሳይ : ሕግ : ዋጋ : ያለው : ክፍያ : ካለባለዕዳው : ማወቅ : እና : በቅድሚያ : ካለሱ : ሥልጣን : መስጠት : መዳረግ : እንደሚቻል : ይሰማማሉ ፣ ይህ : ነው : ከኢትዮጵያ ሕግ : ጋር : የሚነጻጸረውና : በዳረገው : በሥራ : የሚታዩትን : ችግሮች : ሊያመጣ : የቻለው ።

ነውን : አስተሳሰብ : በመጠቀም : የባለዕዳው : ስለዳረገው : መፍቀድ : ሦስተኛ : ሰው : ክፍያ : ያደርግ : ዘንድ : ሥልጣን : እንደሰጠው : ያመለክታል ። ነገር : ግን : በሕጋዊ : ዳረገው : ወይም : በባለገንዘቡ : የሚሰጠው : ዳረገው : ላይ : የተምታቱ : ሁኔታዎች : ሊፈጠሩ : ይችላሉ ። ሕገ : በግልጽ : የዳረገውን : ሥልጣን : ይሰጣል ። ግን : ሁልጊዜ : ተከታዩን : ተፈላጊ : ክፍያ : ማለት : ካለሱ : ዳረገው : ሊፈጠር : ለማይችለውን : ሁኔታ : በግልጽ : አይፈቅድም ።

እርግጥ : በብዙዎቹ : በተጠቀሱት : ሁኔታዎች : ደግሞ : ባለዕዳው : ዳረገውን ባይሰጥም : እንኳን : ክፍያውን : ሊፈቅድ : ይችላል ። ሆኖም : ይህ : ሙሉ : መልስ : አይደለም ። መጀመሪያ : ነገር : ባለዕዳው : ይህንንም : አያደርግ : ይሆናል ። ስለዚህ ክፍያ : ከዳረገው : ጋር : አብሮ : የተደረገ : እንደሆነ : የባለዕዳውን : ግዴታ : ሊሠርዝ : አይችልም ። ግን : ቢችል : ማስተላለፍን : ብቻ : ይሆናል ። ይህም : ትብብር : ለማስገኘት : የሚችል : በቂ : ማበረታቻ : ይሆን : አይሆን : እንደ : እያንዳንዱ : ሁኔታ : እንደ : ያለመመቻት : ያሉትን : ተወዳዳሪ : ሃሳቦችን : መኖርና : አለመኖር : በመጨመር : ይመረከባል ።

ከዚህም : በላይ : ባለዕዳው : ፈቃደኛ : ቢሆንም : እንኳ : እሱን : ለማግኘትና : ለመጠየቅ : የማይመች : ወይም : የማይቻል : ወይም : ተቀባይነት : የማይኖረውን : መዘግየት : ያስከትል : ይሆናል ። ይህም : የተፈጠረው : አጠራጣሪ : ሁኔታ : ተዳራጊው : አብዛኛውን : ጊዜ : ከዳረገው : ለማግኘት : የሚሻው : ማረጋገጫ : ተቃራኒ : ሐሳብ : ስለሚሆን : ከመዳረግ : ሊያስቀረው : ይችላል ። ስለዚህ : በፈረንሳይና : በኢትዮጵያ : ሕግ : ላይ : በሚጠበቁት : ውጤቶች : ላይ : በዛ : ያሉ : በሥራ : ላይ : የሚታዩ : ልዩነቶች : ስላሉ : ከባለገንዘቡና : ከፋይ : ከሚሆነው : ሰው : ቦታ : ሆነን : ብንመለከተው : የኢትዮጵያ : ሕግ : በአጥጋቢነት : ያነሰ : ሆኖ : ይገኛል ።

ከባለዕዳው : የክፍያ : ሥልጣን : ካልተገኘ : ሕገ : ወይም : ፍርድ : ቤት : ሦስተኛ : ወገን : ክፍያ : ያደርግ : ዘንድ : ሥልጣን : ከሰጠ : ዋጋ : ያለው : ክፍያ : አሁንም : ሊኖር : ይችላል ። ይህ : ዓይነቱ : ክፍያ : ለብቻው : የባለዕዳውን : ፈቃድ : ተፈላጊ : ባደረገው : ጎደሎ : ደንብ : ተስፋ : ያለው : አጠቃላይ : መፍትሔ : ስለሚሰጠን : በሰፊው : ይተነተናል ። በመጀመሪያም : ለሦስተኛ : ወገን : ክፍያ : በሕግ : ስለሚሰጠው : ሥልጣን : ከሕጋዊ : ዳረገው : ቀጥሎም : በባለገንዘቡ : ከሚሰጠው : ዳረገው : ጋር : ያለውን : ግንኙነት : በየተራ : እንመለከታለን ። ይህም : የሚሆንበት : በሁለቱ : የዳረገው : ዓይነቶች : መሠረተ : ሐሳቦች : አንዳንድ : ልዩነቶች : ስላሉ : ነው ።

፩ ሕጋዊ : ዳረገው : በሕጋዊ - ዳረገው : በተጠቃለሉት : ሁኔታዎች : ግልጽ : የሆነ : ሥልጣን : ብዙውን : ጊዜ : በሕገ : ተሰጥቷል ። ቁጥር : ፳፱፻፴፱ : አንድ : ዋስ : የዕዳው : መክፈያ : ቀን : በደረሰ : ጊዜ : ለባለገንዘቡ : ክፍያ : እንዲያደርግ : በግልጽ : ሥልጣን : ይሰጠዋል ። ቁጥር : ፫፯፻፹፫ : (፩) የማይንቀሳቀስ : ንብረት : መያዣ : መብት : ያለው : ገንዘብ : ጠያቂ : ክርሱ : በፊት : ቀደምትነት : ያለውን : ገንዘብ : ጠያቂ : አስፈቅዶ : ወይም : ይህ : ክርሱ : በፊት : ቀደምትነት : ያለው : ገንዘብ : ጠያቂ : የማይንቀሳቀሰውን : ንብረት : በፍርድ : እንዲያዝ : አድርጎ : እንደሆነ : ግን : ሳያስፈቅድ : እንዲከፍለው : ሥልጣን : ይሰጠዋል ። በጋራ-ባለዕዳዎች : በኩል : ጠቅላላ : ዕዳውን : እያንዳንዱ : የጋራ - ባለዕዳ : ለባለገንዘቡ : የመክፈል : ግዴታ : ስለሚኖርበት : ችግር : አያጋጥመንም ።

በፍትሐ : ብሔር : ሕገ : የእንደዚህ : ዓይነት : ሕጎች : መኖር : ለመክፈል : የሚሰጠውን : ሥልጣን : ዳረገው : ለመቀበል : ከሚሰጠው : ሥልጣን : መለየት : ትክክል : መሆኑን : ያመለክታሉ ። እነዚህም : ሕጎች : ችግሩን : ከማቃለል : ይልቅ :

እንዲያውም ፡ ይጨምሩበታል ። ሕጉ ፡ አንዳንዴ ፡ የዳረጎትን ፡ ሥልጣን ፡ ቢሰጥም ፡ እንኳ ፡ ስለክፍያ ፡ ማድረግ ፡ መብት ፡ ፀጥ ፡ ብሏል ። በእውነቱ ፡ ይህ ፡ የፍትሕ ፡ ብሔሩ ፡ ሕጋዊ ፡ ዳረጎት ፡ የአጠቃላይ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፲፱፻፸፩ ፡ ሁኔታ ፡ ነው ። ቁጥር ፡ ፲፱፻፸፩ ፡ ሌላው ፡ ዘንድ ፡ ከሚገኙት ፡ ልዩ ፡ የሕጎች ፡ ድንጋጌዎች ፡ ጋር ፡ የሚካሄድ ፡ አይደለም ።¹³ ስለዚህ ፡ ቁጥር ፡ ፫፻፹፫ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ የሚያስተዳድረውን ፡ ተመሳሳይ ፡ ልዩ ፡ ሕጎች ፡ ስለ ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ ባይኖሩም ፡ እንኳ ፡ ቁጥር ፡ ፲፱፻፸፩ ፡ ቀዳሚነት ፡ (ወይም ፡ ተከታይነት) ያለውንና ፡ በመያዣው ፡ መብት ፡ “ባለጉዳይ” ለመሆኑ ፡ ማረጋገጫ ፡ ያለውን ፡ ባለገንዘብ ፡ የከፈለ ፡ የመያዣ ፡ ባለ ፡ መብት ፡ ዳረጎትን ፡ ያገኘ ፡ ዘንድ ፡ ይፈቅድለታል ። ክፍያ ፡ ስለማድረግ ፡ ሥልጣን ፡ ሕጉ ፡ ፀጥ ፡ ስላለ ፡ “ሕጋዊ ፡ ሥልጣን” የለምና ፡ የባለዕዳው ሥልጣን ፡ መስጠት ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ፡ ብለን ፡ እንውሰድ ፡ ወይ ?

ይህ ፡ የሚቻል ፡ የአስተሳሰብ ፡ መንገድ ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ አስፈላጊ ፡ አይደለም ። ይልቅ ፣ አብዛኛውን ፡ ጊዜ ፡ በፈረንሳይ ፡ አገር ፡ በሚደረገው ፡ አተረጎም ፡ መሠረት ፡ ቁጥር ፡ ፫፻፹፫ ፡ በፍትሕ ፡ ብሔሩ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ “ምሳሌያዊ” ፡ የሆነ ፡ አጠቃላይ ፡ መሠረት ፡ ተደርጎ ፡ ሊወሰድ ፡ ይቻላል ። በሌላ ፡ አተረጎም ፡ ብንወስደው ፡ የተፋለሱ ፡ ሁኔታዎች ፡ ይፈጠራሉ ። ለምሳሌ ፡ ስለሚንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብትና ፡ ስለማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ ስንነጋገር ፡ በሁለቱ ፡ መካከል ፡ ልዩነትን ፡ መፍጠር ፡ በዓላማቸው ፡ መሠረት ፡ ስንመረምር ፡ ተደጋፊ ፡ አይሆንም ።

ቁጥር ፡ ፫፻፹፫ ፡ የአጠቃላይ ፡ መሠረት ፡ “ምሳሌያዊ” ብለን ፡ ብንቀበለውስ ፡ መሠረቱ ፡ ምንድን ፡ ነው ? በሚንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብትና ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ መካከል ፡ ያለው ፡ ሁኔታ ፡ ተመሳሳይነት ፡ ተቀራራቢ ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ “መሠረቱ” ፡ ለማይንቀሳቀስ ፡ የመያዣ ፡ ማረጋገጫ ፡ ሕግ ፡ የተወሰነ ፡ ነው ፡ ወይ ? በተቃራኒ ፡ ቁጥር ፡ ፲፱፻፸፱ ፡ ሌላ ፡ “ምሳሌ” ይመስላል ። ምክንያቱም ፡ እስካሁን ፡ “ባለጉዳይ” ፡ የሆነ ፡ ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ዕዳ ፡ ለመክፈል ፡ ስለሚችል ፡ ሕጋዊ ፡ ዳረጎትን ፡ ያገኛል ፡ የሚለውን ፡ የፈረንሳይ ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ያወጋን ፡ ይመስላል ። በኢትዮጵያው ፡ ፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ቃል ፡ በእንደዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ ሁኔታዎች ፡ የተደረገ ፡ ክፍያ ፡ “በሕግ ፡ የተፈቀደ ፡ (ሥልጣን ፡ የተሰጠው)” ፡ ነው ። ግልጽ ፡ የሆኑት ፡ ሕጎች ፡ የዚህን ፡ መሠረት ፡ የተለዩ ፡ አገባቦች ፡ በቀላሉ ፡ ያሳያሉ ። በእንደዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ ዙሪያ ፡ ጥምጥም ፡ አስተሳሰብ ፡ ወደፈረንሳይ ፡ የክፍያ ፡ ሕግ ፡ ተመርተን ፡ እንገባለን ።

፪— ባለገንዘቡ ፡ ስለሚሰጠው ፡ ዳረጎት ፡— የሕጉ ፡ አርቃቂ ፡ የፈረንሳይን ፡ የዳረጎት ፡ ሕግ ፡ ሳይቀይር ፡ ለማስገባት ፡ ያለውን ፡ ፍላጎት ፡ የክፍያ ፡ ሕግ ፡ ከመለወጡ ፡ ጋር ፣ በባለገንዘቡ ፡ ከሚሰጠው ፡ ዳረጎት ፡ ሁኔታዎች ፡ ላይ ፡ ማስማማቱ ፡ በበለጠ ፡ አስቸጋሪ ፡ ነው ። በዚህ ፡ ሁኔታ ፡ በባለዕዳው ፡ ሥልጣን ፡ መስጠት ፡ መመረኩዝ ፡ በእኩል ፡ የማያጠግብ ፡ ነው ። እንደገና ፡ ክፍርድ ፡ ቤት ፡ ሥልጣን ፡ መስጠት ፡ የተለየ ፡ አጋጣሚ ፡ ይሆናል ። ስለዚህ ፡ አሁንም ፡ ቢሆን ፡ ጥያቄው ፡ ከፋይ ፡ በባለገንዘቡ ፡ በሚሰጠው ፡ ሁኔታዎች ፡ ክፍያ ፡ ለማድረግ ፡ «በሕግ ፡ ሥልጣን ፡ ተሰጥቶት» ፡ እንደሆነ ፡ መወሰኑ ፡ ነው ።

የተሰጠ ፡ ግልጽ ፡ ሥልጣን ፡ የለም ፣ ቁጥር ፡ ፲፱፻፷፰ ፡ ዳረጎትን ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ ክፍያን ፡ አይጠቅሱም ። ስለዚህ ፡ ሥልጣን ፡ ለመስጠት ፡ ከሌላ ፡ ሃሳብ ፡ በማ

13. ይህ ፡ ጉዳይ ፡ በሕጋዊ ፡ ዳረጎት ፡ ሁለተኛ ፡ ክፍል ፡ ገለጻ ፡ በሰፊው ፡ ተብራርቷል ።

ፍለቅ ፡ የምናደርገው ፡ ክርክር ፡ ከባድ ፡ ተቃውሞ ፡ ይገጥመዋል ። አሁን ፡ ከፋይ ፡ በም ኑም ፡ «ባለጉዳይ» ፡ ስላልሆነ ፡ ከላይ ፡ ሕጋዊ ፡ ዳረጎትን ፡ በመጥቀስ ፡ ያስፋፋናቸውን ፡ መሠረት ፡ ለነዚህ ፡ ሁኔታዎች ፡ በማራዘም ፡ ልንጠቀምበት ፡ አንችልም ። ዳረጎት ፡ ዋጋ ፡ ያለውን ፡ ክፍያ ፡ ተፈላጊ ፡ ስለሚያደርግ ፡ ቁጥር ፡ ሺ፱፻፷፰ ፡ ዳረጎትን ፡ ሲፈቅድ ፡ በውስጣዊነት ፡ የክፍያን ፡ ሥልጣን ፡ መስጠት ፡ አለበት ፡ ብሎ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ሊከራከር ፡ ይችላል ። ነገር ፡ ግን ፡ ቁጥር ፡ ሺ፱፻፷፰ ፡ ይህ ፡ የውስጥ ፡ ሃሳብ ፡ መጠቀም ፡ ሳይገባበት ፡ ትርጉም ፡ ያለው ፡ የአገባብ ፡ ቦታ ፡ አለው ፤ ይኸውም ፡ የሦስት ፡ ተኛ ፡ ወገን ፡ የክፍያ ፡ ሥልጣን ፡ ባገኘበት ፡ ሁኔታዎች ፡ የዳረጎትን ፡ ሥልጣን ፡ መስጠት ፡ ነው ።

በመጨረሻም ፡ ይህ ፡ ዓይነቱ ፡ አተረጓጎም ፡ ባለገንዘቡ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ክፍያ ፡ ካለባለዕዳው ፡ ፈቃድ ፡ ያገኝ ፡ ዘንድ ፡ «ሥልጣን ፡ ለመስጠት» ፡ የሚችለው ፡ በተጨማሪ ፡ ሦስተኛውን ፡ ወገን ፡ ሲዳርግ ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ ወደሚለው ፡ ቅጥ ፡ የሌለው ፡ ውጤት ፡ ይመራናል ።

በዚህ ፡ ደረጃ ፤ ክፍት ፡ ሆነው ፡ የቀሩን ፡ ምርጫዎች ፡ የተፋለሱ ፡ ብቻ ፡ ናቸው ። ቁጥር ፡ ሺ፱፻፷፰ ፡ ክፍያን ፡ የማይፈቅድ ፡ ከሆነ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ክፍያ ፡ ለጊዜው ፡ የባለዕዳውን ፡ ሥልጣን ፡ መስጠት ፡ ይጠይቃል ። ስለዚህ ፡ ለዳረጎት ፡ የባለዕዳው ፡ ፈቃድ ፡ ተፈላጊ ፡ ባይሆንም ፡ እንኳ ፡ ዳረጎት ፡ ሊኖር ፡ የሚችለው ፡ ለክፍያው ፡ ሥልጣን ፡ የሰጠ ፡ እንደሆነ ፡ ብቻ ፡ ነው ። ይህ ፡ የሚፈጥረው ፡ መሰናክል ፡ ትልቅ ፡ ሊሆን ፡ አይችል ፡ ይሆናል ፤ ምክንያቱም ፡ ባለዕዳው ፡ አብዛኛውን ፡ ጊዜ ፡ ሥልጣን ፡ ላለመስጠት ፡ ፍላጎት ፡ ስለማይኖረውና ፡ አገባብ ፡ የሌለውን ፡ እንቢታ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ባለዕዳው ፡ በቁጥር ፡ ሺ፯፻፲፫ ፡ እና ፡ ሺ፯፻፴፪ ፡ ያለበትን ፡ የቅን ፡ ልቡና ፡ ግዴታውን ፡ እንዳፈረሰ ፡ መቁጠር ፡ ይኖርበታል ።¹⁴ ሆኖም ፡ ባለዕዳው ፡ “ሥልጣን ፡ ይሰጥ” ፡ ዘንድ ፡ ለማግኘት ፡ አስቸጋሪ ፡ የሆነስ ፡ እንደሆነ ፡ የሚለው ፡ በጣም ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነው ፡ በሥራ ፡ የሚታየውን ፡ ችግር ፡ ማመዛዘን ፡ ይቀረናል ። ይህ ፡ ውጤት ፡ በሙሉ ፡ አጥጋቢ ፡ አይደለም ፡ ቢሆንም ፡ ይህ ፡ ውጤት ፡ ሊስማማ ፡ በማይችለው ፡ በቁጥር ፡ ሺ፯፻፴፯ (፪) ፡ እና ፡ በሺ፱፻፷፰ ፡ ልዩነት ፡ ፊት ፡ ልንደርስ ፡ የምንችለው ፡ የመጨረሻው ፡ ጥሩ ፡ ውጤት ፡ ይሆናል ።

፫— ማጠቃለያ — ዳረጎት ፡ ብዙውን ፡ ጊዜ ፡ በሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ክፍያ ፡ መደረጉን ፡ ይመረከባል ። የኢትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ በፈረንሳይ ፡ ሕግ ፡ የማይፈለገውን ፡ የሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ክፍያ ፡ በሚያደርግበት ፡ ጊዜ ፡ ሥልጣን ፡ ከባለዕዳው ፡ ከፍርድ ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ በኩል ፡ እንዲኖር ፡ ይጠይቃል ። በባለዕዳው ፡ በሚሰጠው ፡ ዳረጎት ፡ ሁኔታዎች ፡ የባለዕዳው ፡ ለዳረጎቱ ፡ የሚሰጠው ፡ ፈቃደኛነት ፡ ለክፍያው ፡ ሥልጣን ፡ መስጠቱን ፡ ያረጋግጣል ። በሕጋዊ ፡ ዳረጎት ፡ ሁኔታዎችም ፡ ላይ ፡ ፍትሐ ብሔሩ ፡ “ባለጉዳይ” ፡ የሆነ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ክፍያ ፡ ያደርግ ፡ ዘንድ ፡ በመፍቀድ ፡ በፈረንሳይ ፡ ሕግ ፡ የሚገኘውን ፡ መሠረት ፡ በውስጣዊነት ፡ ይዟል ። ሆኖም ፡ ባለገንዘቡ ፡ በሚሰጠው ፡ ዳረጎት ፡ ሁኔታዎች ፡ ላይ ፡ በሕግ ፡ ሥልጣን ፡ ተሰጥቷል ፡ ብሎ ፡ ሐሳብ ፡ መውሰድ ፡ አይፈቅድም ። ስለዚህ ፡ ክፍያው ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ መሆኑ ፡ ለጊዜው ፡ በባለዕዳው ፡ ለክፍያ ፡ ሥልጣን ፡ መስጠት ፡ ላይ ፡ ይመረከባል ፤ ይህም ፡ በእውነቱ ፡ ባለገንዘቡ ፡ ለማድረግ ፡ ከሚሰጠው ፡ ፈቃድ ፡ ከሕሊና ፡ ግምት ፡ እንደማስረጃ ፡ መቅ

14. የብዙ ፡ ባለጉዳዮችን ፡ “ፍላጎት” ፡ በተጠቀሱት ፡ አዋቂዎች ፡ የፈረንሳይ ፡ ደንብ ፡ ማብራሪያ ፡ ከላይ ፡ በቁጥር ፡ ፲፪ ፡ ለማስረጃ ፡ የተገለጸውን ፡ ይወዳደራል ።

ረብ : የለበትም = ባለዕዳው : የሚያደርገውን : አግባብ : የሌለውን : ሥልጣን : የመስጠት : እንቢታ : ፍርድ : ቤቱ : ባለዕዳው : የቅን : ልቡና : ግዴታውን : እንዳፈረሰ : ቢቆጥርበት : ለዚህ : ሕግ : ችግር : ማቃለያ : መንገድ : ሊሆን : ይችላል =

፪ : የዳረጎት : ምንጮች :

ከላይ : የሠፈሩትን : ሐሳቦች : መነሻ : በማድረግ : የዳረጎትን : ምንጮች : በሰፊው : መመልከት : ይቻላል = በኢትዮጵያ : ሕግ : ሦስት : ምንጮች : ይገኛሉ = ሕጋዊ : ዳረጎት : በሕጉ : መሠረትና : አሠራር : ከፋይ : በተከፈለው : ባለገንዘብ : መብቶች : የሚተካበት : ሲሆን : ሁለቱ : በባለገንዘቡና : በባለዕዳው : የሚሰጡት : የውል : ዳረጎቶች : ናቸው =

ሀ. ሕጋዊ : ዳረጎት :

በአንዳንድ : ሁኔታዎች : የሌላን : ሰው : ዕዳ : የሚከፍል : ሰው : የዳረጎትን : ጥቅም : በቀላሉ : በሕጉ : መሠረትና : አሠራር : ምንም : ዓይነት : ስምምነት : ሳያስፈልግ : ያገኛል = በእያንዳንዱ : እንደዚህ : ያለው : ሁኔታ : ሕጉ : ከፋይ : የሌላውን : ሰው : ዕዳ : በሚከፍልበት : ጊዜ : ልዩ : ልዩ : ዓይነት : “ባለጉዳይነት” : እንዳለው : ያውቅለታል = አብዛኛውን : ጊዜ : ይህ : የሚሆንበት : ምክንያት : ዕዳው : ከሌላ : ሰው : ዘንድ : በመጨረሻ : ቢቆይም : እንኳ : ሕጋዊ : ዳረጎት : ያገኘው : ከፋይ : በዕዳው : መሠረዝ : ወይም : ያለመሠረዝ : በቀጥታ : ስለሚነካ : ነው = ይህም : ለምሳሌ : ያህል : የጋራ - ባለዕዳዎች : የዋሶች : ወይም : በሀብቱ : ላይ : ጠቀሜታ : ያላቸው : ሰዎች : ሁኔታ : ነው =

ቁጥር : ፲ ፱፻፸፩ : ስለሕጋዊ : ዳረጎት : የሚናገረው : የፍትሐ : ብሔሩ : አጠቃላይ : ሕግ : ነው = እሱም : ሕጋዊ : ዳረጎት : እንዴት : መሰጠት : እንዳለበት : የሚያሳይና : በሌላ : በሚገኙ : በፍትሐ : ብሔሩ : ልዩ : ሕጎች : እያንዳንዳቸው : የተገለጹ : ሁለት : ሠፊ : መሠረቶችን : ያቀርባል = እነዚህ : ሁለት : መሠረቶች : እንደገና : የፈረንሣይን : ሕግ : ተፀንኦ : ያመለክታል ¹⁵

፩. “ከሌሎች : ጋር : ወይም : ስለሌሎች : ሆኖ : እንዲከፍል : በሚገደድ” : ሰው : የተደረገ : ክፍያ : —¹⁶ አንድ : ከፋይ : “ከሌላ : ጋር” : ወይም : “ስለሌላ : ሆኖ” : የሚገደድበትን : ዕዳ : የከፈለ : እንደሆን : ይህ : ከፋይ : በቁጥር : ፲ ፱፻፸፩(ሀ) :

15. የኢትዮጵያ : የፍትሐ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ፲፱፻፸፩ : —
በባለገንዘቡ : መብቶች : በተከፈለው : ገንዘብ : ልክ : በሕግ : የሚተላለፈው : ድርጎ :
(ሀ) ከሌሎች : ጋር : ወይም : ስለሌሎች : ሆኖ : አንድ : ዕዳ : እንዲከፍል : በመገደድ : ይህን : ዕዳ : ከፍሎ : የጋራ : ባለዕዳዎችን : ድርሻ : ለመጠየቅ : መብት : ላለው : ሰው : የሆነ : እንደሆነ :
(ለ) የአንድ : ንብረት : ባለቤት : በሆኑ : ወይም : በዚህ : ንብረት : ላይ : ልዩ : መብት : ወይም : ቀዳሚነት : ባለው : መያዣ : ወይም : በመያዣ : መብት : ያለው : በመሆኑ : ምክንያት : በዚህ : ንብረት : ላይ : በልዩ : መብት : ወይም : በመያዣ : መብት : ያለው : በመሆኑ : (ጥርጌጅ) ወይም : መያዣ : ላለው : ባለገንዘብ : የከፈለ : እንደሆነ :
(ሐ) በሌላዎችም : በሕግ : በተወሰኑ : ጉዳዮች : የሆነ : እንደሆነ : ነው =
በፈረንሣይና : በኢትዮጵያው : ሕግ : ሊኖሩ : የሚችሉት : አንዳንድ : የተለዩ : ልዩነቶች : በሚቀጥለው : ማብራሪያ : ይተነተናሉ :
16. በዚህ : ሁኔታ : የኢትዮጵያ : ሕግ : የፈረንሣይን : ሕግ : በጣሙን : በቅርብ : ይከተላል = ማዘድናጥጥ : ማዘድ : ከላይ : የተጠቀሰውን : ክፍል : ፳፻፲፭ : ፕላኒዎል : እና : ሪፖርት : ከላይ : የተጠቀሰውን : ክፍል : ፪፻፳፭ : ይመለከታል =

መሠረት : ለክፈለው : ገንዘብ : ያህል : በሕግ : የዳረጎትን : መብት : ያገኛል ። ይህ : አንቀጽ : (ቁጥር) : “ከሌላ” : ሰው : ጋር : ዕዳን : እንዲከፍል : ለሚገደድ : የጋራ - ባለዕዳና : እንዲሁም : “ስለሌላ” : ሰው : ዕዳን : እንዲከፍል : ለሚገደድ : ዋስ : ይውላል ። እነዚህም : ሁለት : ውጤቶች : በይበልጥ : ልዩ : በሆኑት : ሕጎች : ቁጥር : ፲፱፻፱ :¹⁷ እና : በቁጥር : ፲፱፻፵፬ : እንደያዳንዳቸው : ግልጽ : ተደርገዋል ።

ሀ. ስለጋራ - ባለዕዳዎች :— አሰፋና : በቀለ : በጋራ - ባለዕዳነት : ከኃይሉ : ፲ : ብር : በመቶ : አሥራ - ሁለት : ወለድ : ሂሳብ : ያለውና : በታህሣሥ : ፴ : የሚከፈል : ዕዳ : አለባቸው : እንበል ። ታህሣሥ : ፴ : ቀን : በቀለ : ለብቻው : ለኃይሉ : ገንዘቡን : በሙሉ : ይከፍለዋል ። በቀለ : በሕግ : ለኃይሉ : ሙሉ : ዕዳውን : ለመክፈል : ግዴታ : ስላለበት : ይህ : ያደረገው : ክፍያ : በግልጽ : ዋጋ : ያለው : ነው ። አብዛኛውን : ጊዜ : ከዚህ : ሁለት : ውጤቶች : ይከተላሉ ። ይህም : በጋራ - ባለዕዳዎችና : በኃይሉ : መሀል : ያለው : ዕዳ : መሠረዝና።¹⁸ አዲስ : ዕዳ : በበቀለና : በአሰፋ : መሀል : መፈጠሩ : ነው ። አዲሱም : ዕዳ : የሚፈጠረው : ቁጥር : ፲፱፻፷ : ለበቀለ : ከድርሻው : በላይ : የክፈለውን : ገንዘብ : ከአሰፋ : እንዲጠይቅ : መብት : ስለሚሰጠው : ነው ። ይህ : የመጠየቅ : መብት : አንድ : ተወካይ : በወካዩ : ስም : ያወጣውን : ወጭ : ወካዩ : እንዲመለስለት : የሚያደርገው : ጥያቄ : ዓይነት : ነው ።¹⁹ ለአሰፋ : ማስጠንቀቂያ : መስጠት : ሳያስፈልግ : በቀለ : ከክፈለበት : ቀን : አንስቶ : በመቶ : ዘጠኝ : ሂሳብ : ወለድ : ይታሰብለታል ።²⁰

ነገር : ግን : ሕጉ : ከፋዩን : የጋራ - ባለዕዳ : በባለገንዘቡ : መብቶች : በቁጥር : ፲፱፻፸፩ (ሀ) : እና : በ፲፱፻፹፱ : ስለሚያዳርግ : የመጀመሪያው : ውጤት : ማለት : በኃይሉና : በጋራ - ባለዕዳዎች : መሀል : ያለውን : ዕዳ : አያሠርዝም : እንዲያውም : ዕዳው : ለኃይሉ : ጥቅም : ሳይሆን : ለበቀለ : ጥቅም : ይቀጥላል ። ስለዚህ : በቀለ : አሰፋን : የመጠየቂያ : ሁለተኛ : ዓይነት : የክስ : መብት : ይኖረዋል ። ይኸውም : በመቶ : አሥራ : ሁለት : ሂሳብ : ወለድን : ስለሚይዝ : ለሱ : በበለጠ : ጠቃሚ : ይሆናል ።

ለ. ዋሶች :— የዋሶትና : ሕግ : ድንጋጌዎች : አንድ : ዋስ : የክፈለውን : ገንዘብ : ለመቀበል : ባለው : የግል : መብት : ከዳረጎት : ጋር : ያለውን : ግንኙነት : በተለይ : ግልጽ : አድርጎ : ያቀርባል ። አሰፋ : በቀለን : ዋስ : አድርጎ : ከኃይሉ : ላይ : ፻ : ብር :

17. በእንግሊዘኛው : የፍትሐብሔሩ : ትርጉም : “ዳረጎት” : በመዛባት : “መተካት” : ተብሎ : ተተርጉሟል ። የቁጥር : ፲፱፻፹፱ (፩) በይበልጥ : የተሻሻለው : ደንብ : የሚሆነው : (፩) ጥያቄ : ማቅረብ : የሚችለው : የአንድነት : ባለዕዳ : የሆነ : ሰው : ለባለ : ገንዘቡ : በክፈለው : ልክ : በባለገንዘቡ : መብት : ተዳራጊ : ይሆናል ።
18. የኢትዮጵያ : ፍትሕ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ፲፮፻፮ :
19. የኢትዮጵያ : የፍትሐብሔር : ሕግ : ቁጥር : ፪፲፪፻፳፩ (፫) በፈረንሳይ : ሕግ : ይህ : የክስ : መብት : እንደውክልና : ወይም : ጀሽን : ዳሬርስጊ : (በኢትዮጵያ : ፍትሐብሔር : ሕግ : ሥልጣን : ሳይሰጠው : የሌላን : ሰው : ጉዳይ : የመምራት : ሥራ : በሚባለው) : ሆኖ : የጋራ : ባለዕዳነቱ : ግንኙነት : ከውል : ይሁን : ወይም : ከሕግ : በመነሳቱ : ላይ : የተመረከዘ : ይሆናል ። ፕላኒዎል : እና : ሪፑብሊክ : ካላይ : የተጠቀሰውን : ፯ኛ : መጽሐፍ : ክፍል : ፲፯፻፪ : ይመለከታል ። የኋለኛውን : ሁኔታ : እንደ : ሕጋዊ : እንደራሴነት : ብናየው : ምናልባት : በእኩልነት : ተሰማሚ : ሊሆን : ይችላል ። የኢትዮጵያ : ፍትሕ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ፪፲፪፻፳፱ : ይመለከታል ። ቁጥር : ፪፲፪፻፳፱ : (፫) ስልጣን : ሳይሰጠው : የሌላውን : ሰው : ጉዳይ : በመምራት : ስራ : ለገባ : ሰው : እንደ : ቁጥር : ፪፲፪፻፳፩ : (፫) ሊሰራ : ስለሚችል : ለዓላማችን : የክስ : መብት : እርግጠኛ : ተፈጥሮ : ከዚህ : የማይጠቅሰን : ነው ።
20. የኢትዮጵያ : የፍትሐብሔር : ሕግ : ቁጥር : ፪፲፪፻፳፩ (፫) ወይም : ፪፲፪፻፳፱ : (፫) ከቁጥር : ፲፯፻፶፩ : ጋር : በማጣመር :

ያለወለድ ፡ ይበደራል ፡ እንበል ። በመከፈያው ፡ ቀን ፡ አሰፋ ፡ መክፈል ፡ ያቅተዋል ፡ ያኔ ፡ ኃይሉ ፡ በቀለን ፡ ሲጠይቀው ፡ በቀለ ፡ በአሰፋ ፡ ስም ፡ ዕዳውን ፡ ይከፍላል ።

አሁንም ፡ በቀለ ፡ አሰፋን ፡ ከሶ ፡ የክፈለውን ፡ ገንዘብ ፡ ለመቀበል ፡ በቁጥር ፡ ሺ፱፻፵፭ ፡ መሠረት ፡ መብት ፡ ይኖረዋል ። ይህ ፡ የክስ ፡ መብት ፡ የተከፈለውን ፡ ዋና ፡ ገንዘብ ፡ ወለድና ፡ በቀለ ፡ ያወጣውን ፡ ኪሣራ ፡ የመቀበል ፡ መብት ፡ አጣምሮ ፡ ይይዛል ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ በክፍያው ፡ ምክንያት ፡ በበቀለ ፡ ላይ ፡ የደረሰውን ፡ የጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ ሊያጠቃልል ፡ ይችላል ። ከድርሻው ፡ በላይ ፡ እንደከፈለው ፡ የጋራ ፡ ባለዕዳ ፡ ክስ ፡ የማቅረብ ፡ መብት ፡ የሚያስገኘው ፡ ቁጥር ፡ ሺ፱፻፵፭ ፡ በአኳኃኑ ፡ የተወካይን ፡ የክስ ፡ መብት ፡ መስሎ ፡ ይታያል ። እና ፡ በዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ መስጠት ፡ አስፈላጊ ፡ ሳይሆን ፡ በቀለ ፡ ከከፈለበት ፡ ቀን ፡ እንስቶ ፡ ወለድ ፡ እንዲያገኝ ፡ ያስችላል ።²¹

ዳረጎት ፡ በቁጥር ፡ ሺ፱፻፸፩ (ሀ) ፡ እና ፡ በሺ፱፻፵፭ ፡ መሠረት ፡ ለከፋዩ ፡ (በቀለ) ፡ ሁለተኛ ፡ ዓይነት ፡ የክስ ፡ መብት ፡ በተጨማሪ ፡ ይሰጠዋል ። የትኛውን ፡ ዓይነት ፡ መብት ፡ ከፋዩ ፡ ይመርጣል ፡ ብንል ፡ መልሱ ፡ እንደ ፡ ጉዳዩ ፡ ሁኔታ ፡ የተለያየ ፡ ይሆናል ። ከላይ ፡ በተሰጠው ፡ ምሳሌ ፡ ዋሱ ፡ (በቀለ) ፡ ከከፈለበት ፡ ቀን ፡ አንስቶ ፡ በመቶ ፡ ዘጠኝ ፡ ሕጋዊ ፡ ወለድ ፡ ሊያሰጥ ፡ የሚችለውን ፡ በግል ፡ ክስ ፡ ማቅረብን ፡ ይመርጣል ። በሁለተኛው ፡ ዓይነት ፡ የክስ ፡ መብት ፡ (በዳረጎት) ፡ ቢሆን ፡ ግን ፡ ባለገንዘቡ ፡ ቢበዛ ፡ ሊያገኝ ፡ የሚችለው ፡ በመቶ ፡ ዘጠኝ ፡ ወለድ ፡ ሲሆን ፡ ይህንን ፡ የሚያገኘው ፡ ለባለዕዳው ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ሰጥቶ ፡ እንደሆነ ፡ ነው ። እንዲያውም ፡ በጠቅላላው ፡ ወለድ ፡ ነፃ ፡ ተብሎም ፡ ሊተረጎም ፡ ይችላል ። የይርጋ ፡ ዘመን ፡ በባለገንዘብ ፡ የክስ ፡ መብት ፡ ማለፍ ፡ ሊታገድ ፡ ሲችል ፡ የግል ፡ የክስ ፡ መብት ፡ ግን ፡ ከፋዩ ፡ ከከፈለበት ፡ ቀን ፡ አንስቶ ፡ ስለሚታሰብ ፡ ሊታገድ ፡ አይችልም ። ሆኖም ፡ አብዛኛውን ፡ ጊዜ ፡ የዳረጎት ፡ የክስ ፡ መብት ፡ ይመርጣል ። ምክንያቱም ፡ በመቶ ፡ ዘጠኝ ፡ የበለጠ ፡ የወለድ ፡ ሂሳብ ፡ ሊይዝ ፡ ስለሚችልና ፡ በሀብት ፡ መያዣ ፡ የተመሠረተ ፡ ስለሚሆን ፡ ነው ። ወይም ፡ በባለገንዘቡ ፡ ቦታ ፡ መተካቱ ፡ ልዩ ፡ የሆነ ፡ ጥቅም ፡ ሊይዝ ፡ ስለሚችል ፡ ነው ።²²

፪ የአንድ ፡ ንብረት ፡ ባለቤት ፡ በሆነ ፡ ወይም ፡ በዚህ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ልዩ ፡ መብት ፡ ወይም ፡ ቀዳሚነት ፡ ባለው ፡ መያዣ ፡ ወይም ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ ባለው ፡ ሰው ፡ ስለሚደረጉት ፡ ክፍያዎች²³ — ፡ ከፋዩ ፡ ራሱ ፡ የአንድ ፡ ሀብት ፡ ባለቤት ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ ወይም ፡ በአንድ ፡ ሀብት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ (ቀዳሚነት ፡ ባለው ፡ መያዣ ፡ የማይንንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ወይም ፡ የሚንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡) ካለው ፡ በዚህ ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ ያለውን ፡ ባለገንዘብ ፡ በመክፈል ፡ በከፈለው ፡ ገንዘብ ፡

21. ጥላኒዎል ፡ እና ፡ ሪፑርት ፡ ከላይ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ፲፯ኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ክፍል ፡ ሺ፱፻፵፭ ፡ ይመለከታል ።

22. ለምሳሌ ፡ አሰፋና ፡ በቀለ ፡ የሚባሉ ፡ የጋራ ፡ ባለዕዳዎች ፡ አሉ ፡ ብንልና ፡ አንደኛው ፡ ማለት ፡ አሰፋ ፡ ኃይሉን ፡ ዋሱ ፡ አድርጓል ፡ ብንል ፡ ኃይሉ ፡ ለሁለቱም ፡ ዋሱ ፡ ቢሆን ፡ ኖሮ ፡ በሁለቱም ፡ ላይ ፡ የግል ፡ የክስ ፡ መብት ፡ ይኖረው ፡ ነበር ፡ ግን ፡ ለአሰፋ ፡ ብቻ ፡ ዋሱ ፡ ከሆነ ፡ ዕዳውን ፡ በሙሉ ፡ ሊጠይቀው ፡ ቢችል ፡ እንኳን ፡ የግል ፡ ክስ ፡ መብቱ ፡ በአሰፋ ፡ ላይ ፡ ብቻ ፡ ይሆናል ። ሆኖም ፡ በባለገንዘቡ ፡ መብት ፡ በመዳረግ ፡ ክሱን ፡ መርጦ ፡ ከአሰፋ ፡ ወይም ፡ ከበቀለ ፡ (ወይም ፡ ከሁለቱም) ፡ የከፈለውን ፡ ሙሉ ፡ ገንዘብ ፡ ሊጠይቅ ፡ ይችላል ። ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተገለጸው ፡ የፈረንሳይ ፡ ሕግ ፡ ይዘታ ፡ ነው ። ጥላኒዎል ፡ እና ፡ ሪፑርት ፡ ከላይ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ፯ኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ክፍል ፡ ሺ፱፻፶፪ ፡ ይመለከታል ። የኢትዮጵያ ፡ የፍትህ ፡ ሕግ ፡ በግልፅ ፡ ይህንን ፡ ሁኔታ ፡ አይሰጥም ፡ ሆኖም ፡ የፈረንሳይን ፡ ሕግ ፡ ተመሳሳይ ፡ የሆኑ ፡ ሕጎች ፡ ስለሚገኙበት ፡ ውጤቱ ፡ ከላይ ፡ የተዘረዘረውን ፡ ሊመስል ፡ ይችላል ።

23. ስለፈረንሳይ ፡ ሕግ ፡ ማብራሪያ ፡ ማዘድና ፡ ማዘድ ፡ ከላይ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ክፍል ፡ ፰፻፶፮ ፡ ጥላኒዎል ፡ እና ፡ ሪፑርት ፡ ከላይ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ክፍል ፡ ሺ፱፻፵፭ ፡ ይመለከታል ።

ልክ : በባለገንዘቡ : መብቶች : ላይ : የዳረጎትን : መብት : ቁጥር : ሺ፱፻፸፩ (ለ) : ይሰጠዋል ። ሕጋዊ : ዳረጎት : ብዙውን : ጊዜ : ከፋዩ : የሌላው : ሰው : ዕዳ : ይሠረዝ : ዘንድ : የጠበቀ : ባለጉዳይነት : ባላቸው : ሁኔታዎች : ላይ : ይፈቅዳል : ላልነው : ቃል : በተለይ : ግልጽ : የሆነ : ምሳሌ : ነው ። በብዙ : ሁኔታዎች : ባለዕዳው : ክፍያው : ካቃተው : በኋላ : ባለገንዘቡ : ሀብቱን : ከማስከበሩ : ለማስቀረት : ከፋዩ : ለሀብቱ : ባለጉዳይ : ከሆነ : ክፍያ : ለማድረግ : ይችላል ።

ለምሳሌ : አሰፋፋ : ለገሠ : የአንዲት : መሬት : የጋራ - ባለሀብቶች : ናቸው : እንበል ። አሁን : አሰፋ : ብድር : ለማግኘት : በመሬቱ : ላይ : ያለውን : ድርሻ : ለብድሩ : ማስያዣ : ይሰጣል ። እንበል²⁴ ። አሰፋ : ብድሩን : መክፈል : ያቅተዋል ። በአሰፋ : አበዳሪ : የመሬቱ : መከበር : መሬቱ : ሳይከፋፈል : ለመጠቀም : ለሚፈልገው : በቀለ : በጣም : የማይሰማማ : ሊሆንበት : ይችላል ። ወይም : የመሬቱን : ክልክ : ባለፈ : ዝቅተኛ : በሆነ : ዋጋ : መሸጥን : ሊያስከትል : ይችላል ። በሌላ : አነጋገር : ምንም : እንኳን : ዕዳው : የግሉ : ባይሆንም : አበዳሪው : በሚወስደው : እርምጃ : በቀለ : በርግጥ : ሊሸበር : ይችላል ። በዚሁም : አኳኋን : በቀለ : ባለገንዘቡን : (አበዳሪውን) : ከከፈለ : ቁጥር : ሺ፱፻፸፩ (ለ) ፣ በሕጉ : አሠራር ፣ በጋራ - ባለሀብቱ : ላይ : ለከፈለው : ገንዘብ : ያህል ፣ ለወደፊት : ለማስመለስ : የዳረጎት : መብት : ይሰጠዋል ። ቁጥር : ሺ፱፻፸፩ : (ለ) : በተጨማሪም : በልዩ : ልዩ : የፍትሕ : ብሔሩ : ሕጎች : ልዩ : አገባብ : ተስጥቶታል ። ለምሳሌ ፣ በሌላ : የማይንቀሳቀስ : ንብረት : መያዣ : በቀዳሚነቱ : ሁለተኛ : የሆነ : በንብረቱ : ላይ : መያዣ : ያለውን : አንድ : ሰው : እንውሰድ ። የራሱን : የማይንቀሳቀስ : ንብረት : መያዣ : ለማዳን : ሁለተኛው : የማይንቀሳቀሰው : ንብረት : ያዥ : በሀብቱ : ላይ : እርምጃ : ሊወስድ : የሚፈልገውን : አንደኛ : የማይንቀሳቀስ : ንብረት : ያዥ : ሊከፍለው : ይችላል²⁵ ። ይህንን : ቢያደርግ : በቁጥር : ሺ፱፻፸፩ : (ለ) : እና : ቁጥር : ፫፻፹፫ : (፪) : በከፈለው : ባለገንዘብ : መብቶች : ይዳረጋል ።

ቁጥር : ፫፻፹፫ : (፪) : ከአጠቃላይ : ሕጉ : ቁጥር : ሺ፱፻፸፩ : (ለ) : ጋር : ጠንቀቅ : ያለ : ማወዳደር : ያስፈልገዋል ። ቁጥር : ፫፻፹፫ : ተቀዳሚነት : ላላቸው ባለገንዘቦች : ክፍያ : የሚያደርገውን : የማይንቀሳቀስ : ንብረት : ያዥን : ብቻ : ያዳርጋል ። ይህም : ከፈረንሳይ : የፍትሕ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ሺ፱፻፶፩ : ጋር : ይስማማል ። ነገር : ግን : ይህ : በቁጥር : ሺ፱፻፸፩ : (ለ) : የሌለ : ገደብ : ነው ። ቁጥር : ሺ፱፻፸፩ : (ለ) ፣ ለምሳሌ : የመጀመሪያ : (ተቀዳሚ) : የማይንቀሳቀስ : ንብረት : ያዥ ፣ ለማስከበር : የሚያስፈራራውን : ሁለተኛ : (ተቀጣይ) : የማይንቀሳቀሰውን : ንብረት : ያዥ : ያስነሳበት : ዘንድ : የማንጠቀምበት : ምንም : ምክንያት : የለም ።²⁶ ይህ : በፈረን

24. የበቀለ : ፈቃድ : አስፈላጊ : ቢሆንም : እንኳ : ይህ : በኢትዮጵያ : የፍትሕ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ሺ፱፻፹፩ : ተፈቅዷል ። የኢትዮጵያ : ፍትሕ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ፩፻፸፯፻፳፯ ።

25. በመጀመሪያ : ተከታዩ : የማይንቀሳቀስ : ንብረት : መብት : ባለመያዣ : በዚህ : አጠራጣሪ : ባለዕዳ : ላይ : የሚኖረውን : ገንዘብ : መጨመሩ : እንግዳ : ነገር : ሊመስለን : ይችላል ። ነገር : ግን : አንድ : መሬት : ፣ ፲ ሺ : ብር : በተቀዳሚ : የማይንቀሳቀስ : ንብረት : ባለመያዣና : ፩ ሺ : ብር : በተከታዩ : ባለመያዣ : ተይዞአል : እንበል ። ተከታዩ : (ሁለተኛው) : የማይንቀሳቀስ : ንብረት : ባለመያዣ : ባሁኑ : ሁኔታ : መሬቱ : በግዴታ : ቢሸጥ : ፣ ፲ ሺ : ብር : ያወጣል : ብሎ : ቢገመት : ለሱ : ምንም : ገንዘብ : እንደማይተርፍለት : ይታወቃል ። ይኸኔ : ተቀዳሚውን : የማይንቀሳቀስ : ንብረት : ባለመያዣ : ከፍሎ : በሱ : መብቶች : በመዳረግ : መሬቱ : በኋላ : ይበልጥ : በሚሻል : ዋጋ : መሸጥ : ይተማመን : ይሆናል : ወይም : የባለዕዳው : የገንዘብ : ይዞታ : ወደ : ፊት : መሻሻሉን : ይጠባበቅ : ይሆናል ።

26. እዚህም : በድጋሚ ፣ አንድ : ሰው : የመጀመሪያ : (ተቀዳሚው) : የማይንቀሳቀስ : ንብረት : ያዥ : ይህንን : በማድረግ : ምን : ጥቅም : ያገኛል : ብሎ : ይገረም : ይሆናል ። በርግጥ ፣ ተከታዩ : (ሁለተኛው) : የማይንቀሳቀስ : ንብረቱ : ባለመያዣ : በመሬቱ : ላይ : ክስ : የሚያመጣው : የሺያጩ ።

ሣዩ : ፍትሐብሔር : ሕግ : ቁጥር : ሺ፪፻፶፩ : (፩) : ያለውና : በኢትዮጵያ : የፍትሕ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ፫፻፹፫ : የተጨመረው : ገደብ : በፈረንሣይ : አገር : ተተኝቶበታል።²⁷
 ቁጥር : ሺ፱፻፸፩ : (ለ) : በቀጥታ : በመጠቀም : ይህ : ገደብ : መታለፍ : ይቻላል ፤
 መታለፍም : አለበት ።

በሌላ : በኩል ፣ ሁለቱም : ቁጥር : ፫፻፹፫ : እና : ቁጥር : ሺ፱፻፸፩ (ለ) : ከፈረንሣይ : ሕግ : ቁጥር : ሺ፪፻፶፩ : (፩) : ጠበብ : ያሉ : ድንጋጌዎችን : ይወክላሉ።
 ቁጥር : ፫፻፹፫ : ክፍያ : ለሚያደርጉት : የማይንቀሳቀስ : ንብረት : ያገኙ : ጥቅም : ዳረጎችን : ሲሰጥ : ቁጥር : ሺ፱፻፸፩ (ለ) : ደግሞ : ክፍያ : ለሚያደርጉት : ባለሀብቶች : ወይም : ባለመያዣ : ባለገንዘቦች : ጥቅም : ዳረጎችን : ይሰጣል ። የፈረንሣይ : ሕግ : ቁጥር : ሺ፪፻፶፩ (፩) : ግን : ሰፊ : ባለአኳኋን : በሱ : ላይ : የተቀባይነትን : ብልጫ : ያለውን : ባለገንዘብ : የከፈለ : ማንኛውም : ባለገንዘብ : (መያዣ : የሌለውን : ባለገንዘብ : ጨምሮ) : እንዲደረግ : ይፈቅዳል ። ከዚህ : ጋር : ተመሳሳይ : የሆነ : የሕጋዊ : ዳረጎች : ሕግ : በኢትዮጵያ : ሕግ : ውስጥ : ሊገኝ : አይችልም።²⁸

፫. በሕግ : የተሰጡ : ሁኔታዎች :— ቁጥር : ሺ፱፻፸፩ : (፫) : ሕጋዊ : ዳረጎች : ሕጉ : በግልጽ : በሰጠበት : ሁኔታዎች : በተጨማሪ : ይሆናል²⁹ ። በፍትሐብሔሩ : ሕግ : ወይም : ተመሳሳይ : አስተሳሰብ : የያዙትን : የአሁኑን : የሕግ : ደንቦች : በማራዘም : የተስፋፋ : ትርጓሜ : በማድረግ : ወይም : በልዩ : ድንጋጌዎች : ሕጉ : “እንዲሁ : ለመስጠት” : ይችላል ።

ቁጥር : ሺ፱፻፱ : የውርስ : ዕዳዎችን : በመክፈል : የሚገኘውን : የፈረንሣይን : የዳረጎች : መሠረት : በተወሰነ : አኳኋን : የሚያስገባ : ይመስላል ። የኢትዮጵያ : ሕግ : ዳረጎችን : ለልዩ : ነዛዜ : ስጦታ : ተቀባይ : ብቻ : ይሰጣል ። በጠቅላላ : ስጦታ : በውርስ : ለሰዎች : የሚደረገው : ክፍያ : ግን : ዳረጎችን : ያገኙ : ዘንድ : በግልጽ : አልተሰጠም ።

በጣም : ጥቅም : ያለውና : ተጨማሪ : የሆነ : የዳረጎች : አገባብ : ከጉዳት : ኪሣራ : ለመዳን : የሚገባው : የኢንፎርሬሽን : ውለታ : ነው። በንግድ : ሕግ : ቁጥር : ፯፻፹፫ : መሠረት : የጉዳት : ኪሣራውን : የከፈለው : ኢንፎርሬሽን : ማኅበር : ጉዳቱን : ካደረሱት : ሦስተኛ : ወገኖች : ላይ : ክስ : ለማቅረብ : የዳረጎችን : መብት : ያገኛል።³⁰

ዋጋ : ቢያንስ : ዕዳውን : በማግኘት : ሊያስመልስልኝ : ይችላል : የሚባል : ተስፋ : ይሆናል ። ከዚህም : ተቀዳሚ : የማይንቀሳቀስ : ንብረት : ያገኙ : የሚደርሰውን : ገንዘብ : በሙሉ : ይከፍላል : ግለት : ነው : ይህ : ተቃውሞ : ስንመለከትው : ትክክለኛ : ነው ። ነገር : ግን : አበዳሪዎች : በተበዳሪ : ጉዳዮች : ብዙውን : ጊዜ : በቅርብ : የሚገቡ : መሆናቸውንና : እነዚህም : ጉዳዮች : እንዳይከሰቱ : የመጣር : ውጫዊ : ባለጉዳይነት : እንዳላቸው : ይዘነጋል ።

- 27. ኤ. ዊኤል ፣ ድዋ ፣ ሲበል ፣ ሌዝ ፣ አብልጋሲዮን ፣ (ፕሬዝ ፣ ሃኖት ፣ እ. አ. አ.) ገጽ ፡ ፱፻፵፱ ። ይመለከታል ።
- 28. በተጨማሪ ፣ በማይንቀሳቀስ ፣ ንብረት ፣ መያዣና ፣ በሚንቀሳቀስ ፣ ንብረት ፣ መያዣ ፣ ተመሳሳይ ፣ ሁኔታዎች ፣ ቢኖሩም ፣ በሚንቀሳቀስ ፣ ንብረት ፣ መያዣ ፣ ሕግ ፣ ውስጥ ፣ በዳረጎች ፣ ስለሚደረገው ፣ ክፍያ ፣ የሚናገር ፣ ሕግ ፣ የለም ። ቁጥር ፣ ሺ፱፻፸፩ ፣ (ለ) ፣ ግን ፣ በርግጥ ፣ ይገባል ። በሚንቀሳቀስ ፣ ንብረት ፣ መያዣ ፣ ክፍል ፣ ቁጥር ፣ ፪፻፳፻፵፰ ፣ “ስለዕቃ ፣ መተካት” ፣ የሚለው ፣ በዳረጎች ፣ ስለሚደረግ ፣ ክፍያ ፣ እይናገርም ። ይህ ፣ አንድ ፣ የሀብታዊ ፣ ዳረጎች ፣ ምሳሌ ፣ ነው ። ከላይ ፣ በማስረጃ ፣ ቁጥር ፣ ፩ ፣ የተጠቀሰውን ፣ ይመለከታል ። የቁጥር ፣ ሺ፱፻፸፩ ፣ (ለ) ፣ አገባብ ፣ ተጨማሪ ፣ ምሳሌዎች ፣ በቁጥር ፣ ፫፻፱፻፩ ፣ እና ፣ ፫፻፱፻፮ ፣ ይገኛል ።
- 29. የፈረንሣይ ፣ ፍትሐብሔር ፣ ሕግ ፣ ቁጥር ፣ ሺ፪፻፶፩ ፣ (፫) ።
- 30. በዚህ ፣ ሕጋዊ ፣ ዳረጎች ፣ እና ፣ “በዳረጎች ፣ ውሎች ፣ አንቀጾች” ፣ መካከል ፣ ልዩነት ፣ ማድረግ ፣ ያስፈልጋል ። በቀድሞው ፣ የፈረንሣይ ፣ ሕግ ፣ ሕጋዊ ፣ ዳረጎች ፣ አይሰጥም ፣ ነበርና ፣ የውል ፣ ዳረጎች ፣ አንቀጾች ፣ እንደዳረጎች ፣ ሳይሆን ፣ እንደ ፣ መብት ፣ መተላለፍ ፣ ይቆጠሩ ፣ ነበር ። ስለዚህም ፣ የኢንፎርሬሽን ፣ ክህነተኛ ፣ ወገን ፣ የማሰመለስ ፣ መብት ፣ እንጅርንስ ፣ የገባውን ፣ ሰው ፣ በከፈለው ፣ ልክ ፣

የኢትዮጵያ ፡ የባሕር ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፶፮፻፫ ፡ በሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ላይ ፡ ልዩ ፡ በሆነው ፡ “በጠቅላላ ፡ ጭማቂ” ፡ የባሕር ፡ ኢንፎርሬሽን ፡ መሠረቶች ፡ ክስ ፡ ለመምራት ፡ መቻሉን ፡ የማያመለክት ፡ ተመሳሳይ ፡ መሠረት ፡ ይዟል ። የንግድ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፻፲፯ ፡ በሚያስገርም ፡ አኳኋን ፡ የዳረጎች ፡ ደንቦችን ፡ (ሕጋዊ ፡ ዳረጎችን ፡ ተወት ፡ አድርገን) ፡ በሰዎች ፡ ኢንፎርሬሽን ፡ ውል ፡ ዳረጎች ፡ እንዳይደረግ ፡ ይከለክላል ። በአደጋ ፡ ወይም ፡ በጤና ፡ ኢንፎርሬሽን ፡ ሁኔታዎች ፡ ላይ ፡ የዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ መከላከል ፡ በቂና ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ምክንያት ፡ የለውም ፣ ምክንያቱም ፡ ዳረጎች ፡ የኢንፎርሬሽን ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ገቢ ፡ በጣሙን ፡ ይቀንሰዋል ። ይህም ፡ በጣም ፡ ሠፊ ፡ የሆነ ፡ የኢንፎርሬሽን ፡ ዕድል ፡ ይሰጥና ፡ እንዲሁም ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ሕብረ ፡ ሰባዊ ፡ ጥቅም ፡ ስለሚኖረው ፡ ከዚህም ፡ ከዚያም ፡ ከተሰበሰበው ፡ አጠራጣሪ ፡ ጥቅም ፡ መስጠት ፡ ይመረጣል ።³¹

ለ. በውል ፡ የሚሰጥ ፡ ዳረጎች ።

ሕጉ ፡ ዳረጎችን ፡ ለከፋዩ ፡ በማይሰጥበት ፡ ሁኔታዎች ፡ በከፋዩና ፡ በባለገንዘቡ ፡ ወይም ፡ በባለዕዳው ፡ ስምምነት ፡ ቢደረግ ፡ ዳረጎች ፡ ሊፈጠር ፡ ይችላል ። በሁለቱም ሁኔታዎች ፡ የዳረጎች ፡ ጥቅሙ ፡ ባለጉዳዮቹ ፡ ግዴታው ፡ ይፈፀም ፡ ዘንድ ፡ የ “ማቃላት” ፡ መንገድ ፡ ይሰጣቸዋል ።

፩. በባለገንዘቡ ፡ ስለሚሰጠው ፡ ዳረጎች ፡—³² አሰፋ ፡ ከኃይሉ ፡ ላይ ፡ በታህሣሥ ፡ ሟ ፡ በሙሉ ፡ የሚከፈል ፡ የጅቢ ፡ ብር ፡ ብድር ፡ ወስዷል ፡ እንበል ። ይህ ፡ ብድር ፡ በዓመት ፡ በመቶ ፡ አሥር ፡ የወለድ ፡ ሂሳብ ፡ ይኖረውና ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ በአሰፋ ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ ዋስትና ፡ ተጠብቋል ። አሁን ፡ ኃይሉ ፡ ራሱ ፡ ክፍያው ፡ ቀደም ብሎ ፡ በመስከረም ፡ እንዲደረግለት ፡ ይፈልጋል ፡ እንበል ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ አሰፋ ፡ ክፍያ ፡ ያደርግ ፡ ዘንድ ፡ ለማስገደድ ፡ አይችልም ። አሰፋም ፡ ይህ ፡ ገንዘብ ፡ አሁንም ፡ ሊያስፈልገው ፡ ስለሚችል ፡ በፈቃደኛነት ፡ ለመክፈል ፡ ዝግጁ ፡ አይሆን ፡ ይሆናል ። ግን ፡ በቀለ ፡ ሦስተኛው ፡ ወገን ፡ የዋና ፡ ገንዘቡንና ፡ የወለዱን ፡ ክፍያ ፡ ማግኘቱ ፡ ከተረጋገጠለት ፡ ለኃይሉ ፡ ክፍያውን ፡ ለማድረግ ፡ ፈቃደኛ ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ። በዚህ ሁኔታ ፡ ላይ ፡ በባለገንዘቡ ፡ የሚሰጠው ፡ ዳረጎች ፡ ተዳራጊው ፡ ከፋይ ፡ በዋናው ፡ ባለገንዘብ ፡ “እግር ፡ እንዲተካና” ዋና ፡ ዕዳውን ፡ ከመያዣው ፡ እንዲያዘበት ፡ ኃይሉ ፡ የፈለገውን ፡ ክፍያ ፡ ወዲያውኑ ፡ በማግኘት ፡ እንዲጠቀምና ፡ በቀለም ፡ ጠቃሚ ፡ በመሰለው ፡ ወለድና ፡ መያዣ ፡ ገንዘቡን ፡ የማበደር ፡ ዕድል ፡ እንዲያገኝ ፡

አልነበረም ። (በዳረጎችና ፡ በመብት ፡ መተላለፍ ፡ ደንብ ፡ ያሉት ፡ ልዩነቶች ፡ ሙሉ ፡ ማብራሪያ ፡ ከባታች ፡ በማስረጃ ፡ ቁጥር ፡ ፶፪ ፡ ስር ፡ ይገኛል ።) አሁን ፡ የፈረንሳይ ፡ ሕግ ፡ ሕጋዊ ፡ ዳረጎችን ፡ ይሰጣል ። በተጨማሪም ፡ ይህ ፡ ሕግ ፡ ሕጋዊ ፡ ዳረጎችን ፡ ይሰጣል ። በተጨማሪም ፡ ይህ ፡ ሕግ ፡ በመብት ፡ መተላለፍን ፡ የሚከለክል ፡ ትዕዛዛዊ ፡ ሕግ ፡ ነው ።

፳፻፲፱፻፲፱ ፡ ሕግ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ፲፩ኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ክፍል ፡ ፳፻፲፱፻፲፱ ፡ ይመለከታል ።

31. ኢንፎርሬሽን ፡ የገባው ፡ ሰው ፡ “ሰለነሱ ፡ ስለከፈለ” ፡ ለተጠራቀመ ፡ ጥቅሙን ፡ “ይፈልጋል” ፡ ብሎ ፡ ለመከራከር ፡ ይችላል ። ዳረጎችን ፡ የሚፈቅድ ፡ ደንብ ፡ ከተሰማሙበት ፡ በርግጥ ፡ ከፋዩ ፡ ክፍያው ፡ ተሻሽሎለት ፡ ለሚጠራቀሙበት ፡ ጥቅሞች ፡ ላይክፍል ፡ ይችላል ። በዚያ ፡ ሁኔታ ፡ “ፍላጎቱ” ፡ አሁንም ፡ ቢኖር ፡ እንኳ ፡ የሕግን ፡ ከላላ ፡ ማግኘት ፡ ይችላል ፡ እንደሆነ ፡ ግልጽ ፡ አይደለም ። በመንግሥቱ ፡ የጠራታ ፡ ጥላኖች ፡ የዳረጎች ፡ ሕጎች ፡ ስለማይገኙበት ፡ ተመሳሳይ ፡ የሆኑ ፡ ጥያቄዎች ፡ ሊነሱ ፡ ይችላሉ ። የመንግሥት ፡ ሰራተኞች ፡ የጠራታ ፡ አዋጅን ፡ ቁጥር ፡ ፵፮ ፡ (እ. አ. አ. ፲፱፻፷፩) ፡ ተሻሽሎ ፡ እንደወጣው ፡ የመንግሥት ፡ ሰራተኞች ፡ ጠራታ ፡ አበል ፡ አዋጅ ፡ ቁጥር ፡ ፻፲፱ ፡ (እ. አ. አ. ፲፱፻፷፫) ፡ የወጣውን ፡ ይመለከታል ።

32. በአጠቃላይ ፡ ማዙድ ፡ እና ፡ ማዙድ ፡ ከላይ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ፪ኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ክፍል ፡ ፳፻፲፱፻፲፱ — ፵፱ ፡ ፳፻፲፱፻፲፱ ፡ እና ፡ ርፑርት ፡ ከላይ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ፪ኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ክፍል ፡ ፳፻፲፱፻፲፱ — ፳፻፲፱ ፡ ይመለከታል ።

ያደርጋል ። በሌላ ፣ በኩል ፣ በአሰፋ ፣ ላይ ፣ ምንም ፣ ችግር ፣ አልተፈጠረም ። የተበደረው ፣ ገንዘብ ፣ ሆነ ፣ የመክፈያው ፣ ጊዜ ፣ አልተለወጠም ። የተለወጠ ፣ ነገር ፣ ቢኖር ፣ የባለገንዘቡ ፣ ሰው ፣ ብቻ ፣ መቀየር ፣ ነው ።

በቁጥር ፣ ፲፱፻፳፰ ፣ ሥር ፣ ከባለዕዳው ፣ በሌላ ፣ የተከፈለ ፣ ባለገንዘብ ፣ ከፋዩን ፣ በራሱ ፣ መብቶች ፣ በባለዕዳው ፣ ላይ ፣ ተዳራጊ ፣ እንዲሆን ፣ በማንኛውም ፣ ጊዜ ፣ ሊያዳርገው ፣ ይችላል ።³³ ይህም ፣ በከፋዩና ፣ በባለገንዘቡ ፣ መስማማት ፣ የሚፈጸም ፣ በመሆኑ ፣ ባለገንዘቡ ፣ ዳረጎቱን ፣ እንቢ ፣ ለማለት ፣ መብት ፣ አለው ።³⁴

ቁጥር ፣ ፲፱፻፳፰ ፣ (፪) ፣ በባለገንዘቡ ፣ በሚሰጠው ፣ ዳረጎት ፣ ሁለት ፣ ሁኔታዎች ፣ እንዲሟሉ ፣ ይጠይቃል ፣ እነዚህም ፣ ዳረጎቱ ፣ ግልጽ ፣ መሆንና ፣ የገንዘቡ ፣ መክፈል ፣ እንደተደረገ ፣ ወዲያውኑ ፣ መፈፀም ፣ ይገባዋል ፣ የሚሉት ፣ ናቸው ። ሁለቱም ፣ ሁኔታዎች ፣ የፈረንሳይን ፣ ፍትሐ ፣ ብሔር ፣ ሕግ ፣ ቁጥር ፣ ፲፱፻፶፯ ፣ (፩) ፣ የሚሰተካከሉ ፣ ናቸው ።

ሀ. “ግልጽ” ፣ ዳረጎት ፣ ግልጽ ፣ መሆን ፣ አለበት ፣ የተባለው ፣ ፍርድ ፣ ቤቶች በማንኛውም ፣ የክፍያ ፣ ሁኔታዎች ፣ ላይ ፣ አንድ ፣ ሰው ፣ ለባለገንዘቡ ፣ የከፈለ ፣ እንደሆነ ፣ የሱን ፣ መብቶች ፣ ይዞ ፣ በባለዕዳው ፣ ላይ ፣ ይዳረጋል ፣ ብለው ፣ እንዳይተረጉሙ ፣ ለማድረግ ፣ ነው ።³⁵ ብዙውን ፣ ጊዜ ፣ ፍርድ ፣ ቤቱ ፣ የተዋዋይ ፣ ወገኖችን ፣ ፍላጎት ፣ ይህንን ፣ ከመሳሰሉ ፣ ሁኔታዎች ፣ ለመጥቀስ ፣ ነፃ ፣ ነው ። ዳረጎት ፣ ግን ፣ ሕጉ ፣ በይበልጥ ፣ ቀጥተኛ ፣ ማስረጃ ፣ ከሚጠይቅባቸው ፣ ክፍሎች ፣ አንዱ ፣ ነው ።³⁶ በሥራ ፣ ላይ ፣ እንደሚታየው ፣ በዳረጎት ፣ ቦታዎች ፣ ውጤቱ ፣ አጠራጣሪ ፣ ያልሆኑ ፣ ቃሎችን ፣ እንዲጠቀሙ ፣ መጠየቅ ፣ ነው ።

ተዋዋዮቹ ፣ የተጠቀሙባቸው ፣ ቃላት ፣ የማዳረግን ፣ ፍላጎት ፣ በሚገባ ፣ ማመልከት ፣ ያልቻሉ ፣ እንደሆነ ፣ ውጤቱ ፣ ስምምነቱን ፣ እንደ ፣ መብት ፣ ማስተላለፍ ፣ ውል ፣ መቁጠር ፣ ይሆናል ።³⁷ ዳረጎትን ፣ ለማመልከት ፣ የምንጠቀምባቸው ፣ ቃላት ፣ “ዳረጎት” ፣ ከሚለው ፣ ሌላ ፣ ስለሌሉና ፣ ሌላ ፣ ቃል ፣ ብንጠቀም ፣ ግን ፣ ያለጥርጥር ፣ ከዳረጎት ፣ ይልቅ ፣ “ማስተላለፍ” ፣ መፈለጉን ፣ ያለማሻማት ፣ ስለሚያመለክት ፣ ይህ ፣ ዳረጎት ፣ ግልጽ ፣ ይሁን ፣ የሚለውን ፣ ተፈላጊ ፣ ሁኔታ ፣ በሚገባ ፣ ጥብቅ ፣ ያደርገዋል ። ይህ ፣ የቃላት ፣ ምርጫ ፣ ማነስ ፣ በእንግሊዝኛና ፣ በፈረንሳይኛ ፣ ቋንቋ ፣ እንኳን ፣ የጠበቀ ፣ ነው ። በአውሮፓ ፣ ቋንቋ ፣ በብዙ ፣ ዓመታት ፣ ልምምድና ፣ መሻሻል ፣ ጠባብ ፣ የቴክኒክ ፣ ትርጉም ፣ የተሰጠው ፣ ይህ ፣ ቃል ፣ የአማርኛ ፣ ቋንቋ ፣ ባሉት ፣ ቃላት ፣ እጥረት ፣ ምክንያት ፣ የተፈለገበትን ፣ ጥልቀትና ፣ ጥቅም ፣ አሟልቶ ፣ መገኘቱ ፣ አጠራጣሪ ፣ ይሆናል ። ስለዚህ ፣ ፍርድ ፣ ቤቶች ፣ ወደፊት ፣ የዚህን ፣ አንቀጽ ፣ አጠቃቀም ፣ ሲተረጎሙ ፣ የሚገባ ፣ ጥንቃቄ ፣ ማድረግ ፣ አለባቸው ።

33. የኢትዮጵያ ፣ ፍትሐብሔር ፣ ሕግ ፣ ቁጥር ፣ ፲፱፻፳፰ ፣
፩. ሦስተኛ ፣ መንገድ ፣ የከፈለውን ፣ ገንዘብ ፣ ባለገንዘቡ ፣ የተቀበለ ፣ እንደሆነ ፣ በራሱ ፣ መብቶች ፣ ተዳራጊ ፣ ሊያደርገው ፣ ይችላል ።
፪. የዳረጎቱ ፣ ጉዳይ ፣ ግልጽ ፣ መሆንና ፣ የገንዘቡ ፣ መክፈል ፣ እንደተደረገ ፣ ወዲያውኑ ፣ መፈፀም ፣ ይገባዋል ። ሆኖም ፣ የዕዳው ፣ ክፍያ ፣ የባለዕዳውን ፣ ስልጣን ፣ እንደሚያስፈልገው ፣ መታወስ ፣ አለበት ።

34. ባለገንዘቡ ፣ ይህንን ፣ ለማድረግ ፣ ነፃ ፣ ቢሆንም ፣ ይህ ፣ ብዙውን ፣ ጊዜ ፣ የሚቀርብለትን ፣ የቶሎ ፣ ክፍያ ፣ ከማግኘት ፣ ስለማያስቀረው ፣ የሚያደርገው ፣ አይመስልም ።

35. ግልጽ ፣ ስላለው ፣ ተቃራኒነቱ ፣ ማብራሪያ ፣ ጥላኔዎል ፣ እና ፣ ሪፑርት ፣ ከላይ ፣ የተጠቀሰውን ፣ ጂኛ ፣ መጽሐፍ ፣ ክፍል ፣ ፻፭ ፣ ይመለከታል ።

36. ለሌላ ፣ ምሳሌዎች ፣ የኢትዮጵያ ፣ ፍትሐብሔር ፣ ሕግ ፣ ቁጥሮች ፣ ፲፯፻፳፰ ፣ ፲፯፻፶፯ ፣ ፲፯፻፶፰ ፣ ፲፱፻፳፰ ፣ ፲፱፻፶፰ ፣ ይመለከታል ።

37. ከ“ዳረጎት” ፣ ይልቅ ፣ “የመብት ፣ መተላለፍ” ፣ በሚኖርበት ፣ ጊዜ ፣ የሚደርሱት ፣ ልዩነቶች ፣ ቀጥሎ ፣ ይብራራሉ ፣ ከበታች ፣ በማስረጃ ፣ ቁጥር ፣ ፶፪ ፣ የተጠቀሰውን ፣ ይመለከታል ።

ዳረጎት ፡ ግልጽ ፡ ይሁን ፡ የሚለው ፡ ተፈላጊ ፡ ሁኔታ ፡ ዳረጎት ፡ በጽሑፍ ይፈጸም ፡ ከሚለው ፡ ሁኔታ ፡ ጋር ፡ መምታታት ፡ የለበትም ። ዳረጎት ፡ በጽሑፍ መሆን ፡ አለበት ፡ የሚል ፡ ተፈላጊ ፡ ሁኔታ ፡ የለውም ።³⁸ በተጨማሪም ፡ ሁለቱ ፡ ሃብቶች ፡ የተለያዩና ፡ ራሳቸውን ፡ የቻሉ ፡ ስለሆኑ ፡ ዳረጎት ፡ “ግልጽ” ፡ መሆን ፡ አለበት ፡ የሚለው ፡ ሕጋዊ ፡ ተፈላጊ ፡ ሁኔታ ፡ በጽሑፍ ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ በቃል ፡ ስምምነት ፡ ሊሟላ ፡ ይችላል ። እንዲያውም ፡ በተቃራኒ ፡ የጽሑፍ ፡ ስምምነት ፡ የሚሟላው ፡ የዳረጎትን ፡ ፍላጎት ፡ በ“ግልጽ” ሲያሳይ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ለ. “የገንዘቡ ፡ መከፈል ፡ እንደተደረገ ፡ ወዲያውኑ ፡ መፈጸም ፡ ይገባዋል”፡- በያሉ ፡ አቀራረብ ፡ ይህ ፡ ሁለተኛ ፡ ተፈላጊ ፡ ሁኔታ ፡ ዳረጎትን ፡ የሚፈቅደው ፡ ከክፍያው ጋር ፡ ባንድነት ፡ ተጣምሮ ፡ የተደረገ ፡ እንደሆነ ፡ ብቻ ፡ ነው ።³⁹ በእውነት ፡ ከሆነ ግን ፡ የዚህ ፡ ተፈላጊ ፡ ሁኔታ ፡ ዓላማ ፡ የሚሟላው ፡ ከክፍያ ፡ በኋላ ፡ የሚደረገውን መዳረግ ፡ ለመከልከል ፡ ከተተረጎመና ፡ ዳረጎትን ፡ በክፍያ ፡ ሰዓት ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ከክፍያውም ፡ በፊት ፡ እንዲደረግ ፡ ሲፈቅድ ፡ ነው ። የሉዚያና ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ከፈረንሳይ ፡ ፍትሐብሔር ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፲፱፻፶፯ ፡ የተቀዳውንና ፡ ተስተካካይ ፡ የሆነው የሉዚያና ፡ ፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፪፲፻፷ ፡ ሲተረጎሙ ፡ ከዚህ ፡ ዓይነት ተመሳሳይ ፡ ውጤት ፡ ደርሰዋል ።⁴⁰

የአንቀጽ ፡ ፲፱፻፷፰ ፡ እና ፡ የተከታዮቹን ፡ ዓላማ ፡ ብንመለከት ፡ ይህ ፡ ውጤት ተቀባይነት ፡ ያለው ፡ ነው ። ብዙውን ፡ ጊዜ ፡ ክፍያ ፡ ሲደረግ ፡ የነበረው ፡ ግዴታ ይሠረዛል ። ተደራጊው ፡ በባለገንዘቡ ፡ ቦታ ፡ ተተክቶ ፡ የባለዕዳው ፡ ግዴታ ፡ መኖሩ ለሱ ፡ እንዲቀጥል ፡ በማድረግ ፡ ዳረጎት ፡ ከዚህ ፡ ደንብ ፡ ተገንጥሎ ፡ ልዩነትን ፡ ይሠርታል ። ሆኖም ፡ በአስተሳሰባቸው ፡ የኮንቲኔታል ፡ (የሀገራዊ ፡ አውሮፓ) ፡ የሕግ ሰዎች ፡ ይህንን ፡ ውጤት ፡ የሚቀበሉት ፡ ዳረጎት ፡ በክፍያ ፡ ሰዓት ፡ የተፈጸመ ፡ እንደሆነ ብቻ ፡ ነው ። ከክፍያ ፡ በኋላ ፡ የሚደረገው ፡ የዳረጎት ፡ ስምምነት ፡ ዋጋ ፡ አይኖረውም ይኸውም ፡ እንዴት ፡ ኃይሉ ፡ (ዋና ፡ ባለገንዘብ) ፡ እና ፡ በቀለ ፡ (ተዳራጊ) ፡ በበቀለ ክፍያ ፡ የተሠረዘውን ፡ የአሰፋን ፡ ግዴታ ፡ በስምምነት ፡ ሊያቃኑት ፡ ይችላሉ? በሚል አስተሳሰብ ፡ ነው ። ሆኖም ፡ በቀለ ፡ ወደፊት ፡ ክፍያውን ፡ ሲያደርግ ፡ በኃይሉ ፡ መላቶች ፡ ላይ ፡ ይዳረጋል ፡ ተብሎ ፡ በኃይሉና ፡ በበቀለ ፡ መካከል ፡ በተቀዳሚ ፡ የተደረገ ስምምነት ፡ የተሠረዘውን ፡ ግዴታ ፡ እንደ ፡ “ማቃናት” ፡ ይሆናል ፡ የሚለውን ፡ ፕሮብሌም ፡ አይፈጥርም ። ስለዚህ ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ ክፍያው ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ ፡ ስለዳረጎት ፡ ባይነሳም ፡ ይህ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ዳረጎት ፡ ለመሆን ፡ ይበቃል ።

የሕጉ ፡ ተፈላጊ ፡ ሁኔታ ፡ የሚናገረው ፡ መቼ ፡ ዳረጎት ፡ መደረግ ፡ እንዳለበት ፡ መሆኑን ፡ ማስታወስ ፡ ይገባል ። ብዙዎቹ ፡ ደራሲዎች ፡ ከክፍያ ፡ በኋላ ፡ የተደረገውን ፡ ዳረጎት ፡ ማስረጃ ፡ በማቅረብ ፡ ዳረጎት ፡ መፈጸሙን ፡ ሊያስረዳ ፡ ይችላል ፡ ይላሉ ፡ (ለምሳሌ በቃል ፡ የተነጋገሩትን ፡ የውለታ ፡ ቃል ፡ ከጥቂት ፡ ቀኖች ፡ በኋላ ፡ በጽሑፍ ፡ በማስፈር) ነገር ፡ ግን ፡ ዳረጎት ፡ ተደርጓል ፡ በሚባለው ፡ ቀንና ፡ በማስረጃው ፡ ላይ ፡ በተጠቀሰው

38. በፈረንሳይ ፡ ሕግም ፡ ቢሆን ፡ አንድም ፡ የለም ፡ ፕላንዎል ፡ እና ፡ ሪፑብሊክ ፡ ከላይ ፡ የተጠቀሰውን ክፍል ፡ ፲፱፻፷፫ ፡ ይመለከታል ።
 39. ቢያንስ ፡ አንድ ፡ ፈረንሳይ ፡ ደራሲ ፡ ከዚህ ፡ መደምደሚያ ፡ የደረሰ ፡ ይመስላል ። ኤ. ዊኤል ፡ ከላይ የተጠቀሰውን ፡ ገጽ ፡ ፱፻፴፭ ፡ ይመለከታል ። ሌሎች ፡ ደራሲዎች ፡ ሃሳባቸውን ፡ ከክፍያ ፡ በኋላ ፡ ስለሚደረገው ፡ ዳረጎት ፡ ክልልነትና ፡ ለምንስ ፡ ክልልነት ፡ መሆን ፡ እንዳለበት ፡ ምክንያት ፡ በመስጠት ፡ ብቻ ፡ በመወሰን ፡ ተደናግረዋል ።
 40. ጆን ፡ ቲ ፡ ሁድ ፡ ጁንፑር ፡ “ዳረጎት” ፡ ኢሲይሶ ፡ አን ፡ ዘ ፡ ሲቪል ፡ ሎው ፡ እና ፡ አብልጊሽን ውስጥ ፡ (ዳያናው ፡ እትም ፡ እ. አ. አ. ፲፱፻፱) ፡ ገጽ ፡ ፻፸፱ — ፹ ፡ እና ፡ የተጠራትን ፡ ክርክሮች ይመለከታል ።

ቀን : መሀል : በቂ : የሆነ : የጊዜ : መራራቅ : ካለ : ይህ : ማስረጃ : ተቀባይነት : ማግኘቱ : አጠራጣሪ : ነው ።⁴¹

፪. በባለዕዳው : ስለሚሰጠው : ዳረጎት:—⁴² ዳረጎት : በተጨማሪ : ባለዕዳው : ዕዳውን : ይከፍል : ዘንድ : ካበደረው : ሰው : ጋር : በሚያደርገው : ውል : ሲፈጠር : ይችላል ። ቁጥር : ሺ፱፻፷፱ ።⁴³ ይህ : ባለገንዘቡ : በባለዕዳው : ላይ : ያለው : መብቶች : ያለባ ለገንዘቡ : ፈቃድ : ወይም : ከባለገንዘቡ : ፍላጎት : በተቃራኒነት : ለሦስተኛ : ሰው : ይተላለፍ : ዘንድ : በተለይ : የወጣ : አቋም : ነው ። ኃይሉ : የአሰፋን : መሬት : የማይንቀሳቀስ : ንብረት : መያዣ : አድርጎ : ፭ሺ : ብር : በመቶ : አሥር : ወለድ : አበደረው : እንበል ። አሰፋ : በተወሰነ : ጊዜ : የሚደረገውን : ተቆራጭ : ክፍያ : ማድረግ : ያቅተዋል ። ኃይሉም : ቢሆን : ላላ : ያለ : የአከፋፈል : ዘዴ : ለማድረግ : ፈቃደኛ : አይደለም : እንበል ። ሆኖም : በቀለ : ገንዘቡ : እንደሚመለስለት : ማረጋገጫ : መያዣ : ከተሰጠው : ላላ : ባለ : የአከፋፈል : ዘዴ : ለአሰፋ : ገንዘብ : ለማበደር : ፈቃደኛ : ይሆናል ። አሰፋ : ለመያዣ : ለማቅረብ : የሚችለው : አሁን : በማይንቀሳቀስ : ንብረት : መያዣ : የሰጠውን : መሬቱን : ብቻ : ነው ። አሰፋ : የኃይሉን : ብድር : ለመክፈል : ከበቀለ : ላይ : ገንዘብ : ከተበደረ : በቁጥር : ሺ፱፻፷፱ : በዳረጎት : የኃይሉን : መብቶች : የማይንቀሳቀስ : ንብረት : መያዣውን : ሁሉ : ጨምሮ : ያለ : ኃይሉ : ፈቃድ : ለበቀለ : ለማስተላለፍ : ይችላል ። እንዳየነው : ሁሉ : ይህ : አቋም : በተለመደው : የፈቃድ : ማግኘት : አስተሳሰብ : የተመለከትነው : እንደሆነ : የተለየ : ሆኖ : ይገኛል ። ነገር : ግን : በሚሰጠው : ግሩም : ጥቅም : ተቀባይነትን : አግኝቷል ።⁴⁴

- 41. ፕላንዎል : እና : ሪፑርት : ከላይ : የተጠቀሰውን : ፯ኛ : መጽሐፍ : ክፍል : ሺ፱፻፳፱ : ይመለከታል ።
- 42. በአጠቃላይ : ማዘድ : እና : ማዘድ : ከላይ : የተጠቀሰውን : ፪ኛ : መጽሐፍ : ክፍል : ፳፻፶ — ፻፹ : ፕላንዎል : እና : ሪፑርት : ከላይ : የተጠቀሰውን : ፯ኛ : መጽሐፍ : ክፍል : ሺ፱፻፳፱ — ፳፯ : ይመለከታል ።
- 43. የኢትዮጵያ : ፍትሕ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ሺ፱፻፷፱ ፤ ባለዕዳው : የተበደረውን : ነገር : ለመክፈል : ሲል : አንድ : የተወሰነ : ጥሬ : ገንዘብ : ወይም : አንድ : ሌላ : አላቂ : ነገር : ተበድሮ : እንደሆነ : የመጀመሪያ : አበዳሪ : ሰጥቶት : በነበረው : መብት : ይህን : በመጨረሻ : የተመለከተውን : አበዳሪ : ለማድረግ : ይችላል ።
- 44. የዳረጎት : ትልቁ : ጥቅም : የሚመጣው : ባለገንዘቡን : መቀየር : ብቻ : ሳይሆን : በክፍያ : በኩልም : በሚያመጣው : ለውጥ : ነው ። ለምሳሌ : በመቶ : አሥር : ሂሳብ : ወለድ : የያዘ : አዲስ : ብድር : ማግኘት : ብዙን : ጊዜ : ወለድ : የያዘ : ዱቤ : ሁለቱንም : ባለዕዳ : ሆነ : ባለገንዘብ : የሚጠቅም : የክፍያ : ግዴታ : ሆኖ : ይቆጠራል ። ስለዚህም : በዚህ : ጉዳይ : ላይ : ግልጽ : የሆነ : ዝምታ : በሌለበት : ሁኔታ : ሁለቱም : ወገኖች : ፈቃደኛ : ካልሆኑ : ክፍያው : ለመዳረግ : አይፈቀድም ። የኢትዮጵያ : ፍትሕ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ፪ሺ፱፻፹፩ : ሺ፰፻፷፰ — ፰፯ : ይመለከታል ። በመሐከሉ : የወለዱ : ልክ : የቀነሰ : ከሆነ : የባለገንዘቡ : ፈቃድ : መገኘት : አጠራጣሪ : ነው ። በባለዕዳው : የሚሰጠው : ዳረጎት : (ለባለዕዳዎች) : ትልቁ : ጥቅም : ባለዕዳዎች : የሚቀነሰውን : የወለድ : ሂሳብ : በመመርኮዝ : ግዴታቸውን : ለጊዜው : ለማቃለል : እንዲችሉ : በማድረግ : ነው ። በባለካፒታሎችም : በኩል ፣ ባበዳሪዎች : መሀል : ውድድርን : ስለሚፈጥር : በተጨማሪ : ጥሩ : ነው : ተብሎ : ሊታይ : ይችላል ። ይህ : አቋም : ስለግዴታ : ያለንን : የተለምዶ : ዕንሰ — ሀሳብ : በመሻር : በባለዕዳው : የባለገንዘቡ : መብቶች : ማስተላለፍን : ብቻ : ሳይሆን : በተጨማሪም : የነዚህ : መብቶች : መሠረት - ሃሳብ : በባለዕዳው : በሦስተኛ : ወገን : ስምምነት : እንዲለውጡ : ያደርጋል ። አንድ : ሰው ፣ የትኞቹ : ኃይለኛ : ባለዕዳዎች : ናቸው : ለራሳቸው : ጥቅም : የተለመደውን : መሰረት : እንዲለዋወጥ : ያደረጉ : ብሎ : ይገረም : ይሆናል ። መልሱም : የአሥራ : ሰባተኛው : መቶ : ክፍለ : ዘመን : የፈረንሳይ : መኳንንቶች : ናቸው : የሚል : ይሆናል ። በአውሮፓ : ውስጥ : የነበሩት : የሃይማኖት : ጦርነቶች : የወለድን : ሂሳብ : ከፍ : በማድረግ : መኳንንቶች : ከባድ : ዕዳ : እንዲገቡ : አድርጓቸው : ነበር ። ጦርነቶቹ : ሲቆሙ : የወለድ : ሂሳብ : እንደገና : ቀነሰ ። ሐይሉ : ፪ኛ : እ. አ. አ. በሺ፰፻፱ : ባወጣው : አዋጅ : መሠረት : መኳንንቶቹ : ዕዳቸውን : እንዲያቃልሉ : በፈረንሳይ : ሕግ : ውስጥ : እንደዚህ : ዓይነቶቹን : ዳረጎት : ፈቀደ ። የኢትዮጵያ : ፍትሕ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ሺ፱፻፶፭ : እና : ምንጩ : የፈረንሳይ : ፍትሕ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ሺ፱፻፶፫(፪) : ያዘሉት : ተፈላጊ : የፎርም : ግዴታዎች : በፓሪስ : ፓርላማ : የሐምሌ : ፯ : ሺ፰፻፺ : (አሬ : ዲ : ስብራጋሲዮን) : ውሳኔ : ላይ : የተመሠረቱ : ናቸው ። ማዘድ : እና : ማዘድ : ከላይ : የተጠቀሰውን : ክፍል : ፳፻፶፩ : ይመለከታል ።

በእውነቱ ፡ ቁጥር ፡ ሺ፱፻፳፱ ፡ እንደወጠነው ፡ ባለዕዳው ፡ የተበደረውን ፡ ገንዘብ ፡ ለባለገንዘቡ ፡ የከፈለ ፡ እንደሆነና ፡ በባለዕዳው ፡ የሚሰጠውን ፡ ዳረጎት ፡ ከፈጸመ ፡ የባለዕዳው ፡ ሌሎች ፡ ባለገንዘቦችን ፡ (አበዳሪዎችን) ፡ ሊጎዳ ፡ አይችልም ። ምንም ፡ እንኳ ፡ ተዳራጊው ፡ በነዚህ ፡ ሌሎች ፡ ባለገንዘቦች ፡ ላይ ፡ ቅድሚያ ፡ ሊኖረው ፡ ቢችልም ፡ ይህ ፡ አዲስ ፡ ቀደምትነትን ፡ አይፈጥርም ። በቀላሉ ፡ አነጋገር ፡ ተዳራጊው ፡ የሚጠቀመው ፡ ዋናው ፡ ባለገንዘብ ፡ ይዞት ፡ በነበረው ፡ ቀደምትነት ፡ በመተካት ፡ ነው ።

ነገር ፡ ግን ፡ በባለዕዳው ፡ የሚሰጠው ፡ ዳረጎት ፡ ለቅን ፡ ልቡና ፡ ተቃራኒ ፡ በሆነ ፡ መንገድ ፡ ለመጠቀም ፡ ለሚፈልጉ ፡ በቂ ፡ ዕድል ፡ ስለሚሰጥ ፡ ይህንን ፡ አደጋ ፡ ለመከላከል ፡ ቁጥር ፡ ሺ፱፻፳፱ ፡ በጣም ፡ የጠበቀ ፡ ፎርማሊቲው ፡ እንዲሟላ ፡ ይጠይቃል ።⁴⁵ ያለፈው ፡ ምሳሌአችንን ፡ በማስታወስ ፡ አሰፋ ፡ ያለበትን ፡ ዕዳ ፡ ለበቀለ ፡ በርግጥ ፡ ከፍሎ ፡ አሁን ፡ የገንዘብ ፡ እጥረት ፡ ይዞታል ። እንበል ። የነበረውን ፡ የመያዣ ፡ ማረጋገጫ ፡ ሁሉ ፡ ለሌሎች ፡ ባለገንዘቦችና ፡ ለአበዳሪዎቹ ፡ ስለአስያዘ ፡ ተጨማሪ ፡ ብድር ፡ ለማግኘት ፡ በጣም ፡ ያነሰ ፡ መተማመኛ ፡ አለው ። ሆኖም ፡ አሁን ፡ ሲያበድረው ፡ ፈቃደኛ ፡ ከሆነው ፡ ሰው ፡ ጋር ፡ ተባብሮ ፡ ለብድሩ ፡ ማስያዣ ፡ ካሁን ፡ በፊት ፡ በከፈለው ፡ ባለገንዘብ ፡ መብቶች ፡ “አዳርግላሁ” ፡ ብሎ ፡ ይስማማል ። በዚህ ፡ “ዳረጎት” ፡ መሠረት ፡ አበዳሪው ፡ የፊተኛውን ፡ ባለገንዘብ ፡ መያዣ ፡ ያገኛል ። በተለይም ፡ ከባለገንዘቡ ፡ ለጥቆ ፡ መያዣ ፡ በተቀበሉ ፡ ሌሎች ፡ ባለገንዘቦች ፡ ላይ ፡ ቅድሚያን ፡ ያገኛል ። በአሰፋና ፡ በበቀለ ፡ መካከል ፡ የተደረገው ፡ የዳረጎት ፡ ስምምነት ፡ አሰፋ ፡ ለኃይሉ ፡ ከፍሎ ፡ በነበረበት ፡ ባለፈው ፡ ቀን ፡ ይሠፍራል ።

የዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ የቅን ፡ ልቡና ፡ ተቃራኒ ፡ ተንኮል ፡ በቀለ ፡ ለአሰፋ ፡ ያበደረው ፡ ገንዘብ ፡ የኃይሉን ፡ ዕዳ ፡ የከፈለበት ፡ ለመሆኑና ፡ በሌላ ፡ ግንኙነት ፡ ለሌለው ፡ ነገር ፡ አላማዋሉ ፡ ከተረጋገጠ ፡ ከመፈጸሙ ፡ ለመከልከል ፡ ይችላል ። እንዲሁም ፡ ለዳረጎቱ ፡ የተረጋገጠ ፡ ቀን ፡ በማስፈር ፡ ይህ ፡ ዓይነቱ ፡ ተንኮል ፡ በሚገባ ፡ ሊቀር ፡ ይችላል ። በዚህም ፡ መሠረት ፡ ዳረጎት ፡ ይፈጠር ፡ ዘንድ ፡ ሕጉ ፡ “የብድሩ ፡ ውልና” ፡ የገንዘቡ ፡ ደረሰኝ ፡ ከባለገንዘቡ ፡ የተዳረገበት ፡ ዘመን ፡ የተረጋገጠ ፡ ቀን ፡ እንዲሠፍርበት ፡ ያዛል ።⁴⁶ የብድሩ ፡ ውል ፡ በተጨማሪ ፡ ብድሩ ፡ ለምን ፡ ጥቅም ፡ እንደሚውል ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ቃል ፡ መያዝ ፡ ሲኖርበት ፡ ደረሰኙ ፡ ደግሞ ፡ ብድሩ ፡ ከየት ፡ እንደተገኘ ፡ መግ

የፈረንሳይ ፡ ደራሲዎች ፡ ግልጽ ፡ የሆነውን ፡ የግዴታውን ፡ ዓላማ ፡ በተጨማሪ ፡ መቀየር ፡ በግል ፡ ሳይገልጹ ፡ ባለዕዳው ፡ የባለገንዘቡን ፡ መብት ፡ ማስተላለፍ ፡ ይችላል ። ዘንድ ፡ የተፈጠረውን ፡ ያልተለመደ ፡ ሁኔታ ፡ ያጋንናሉ ። በታሪክ ፡ መሠረት ፡ የዳረጎት ፡ ሥልጣን ፡ መስጠት ፡ ከክፍያ ፡ የማድረግ ፡ ሥልጣን ፡ ጋር ፡ ተያይዞ ፡ ስለሚሄድ ፡ በሚገባ ፡ የምንገነዘበው ፡ ነገር ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ በሁለቱ ፡ ሥልጣን ፡ አሰጣጦች ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ ብሩህ ፡ አድርጎ ፡ ያለመቅረቡ ፡ ወደ ፡ እንዳንድ ፡ የግልጽነት ፡ ችግር ፡ አስገብቶአል ።

45. የኢትዮጵያ ፡ ፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ሺ፱፻፳፱ ።
 (፩) በባለዕዳው ፡ ፈቃድነት ፡ የሚደረገው ፡ የዳረጎት ፡ ጉዳይ ፡ የሚጻፍው ፡ የብድሩ ፡ ውል ፡ የተደረገበት ፡ ዘመን ፡ የተረጋገጠ ፡ ቀን ፡ ያለው ፡ ሲሆንና ፡ በብድሩ ፡ የተወሰደው ፡ ገንዘብ ፡ ለምን ፡ እንደተመደበ ፡ የተመለከተ ፡ መሆኑ ፡ የታወቀ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።
 (፪) እንዲሁም ፡ የገንዘቡ ፡ ደረሰኝ ፡ የተረጋገጠ ፡ ቀን ፡ እንዲኖረውና ፡ የተከፈለውም ፡ በመጨረሻ ፡ ከተበደረው ፡ ገንዘብ ፡ ለመሆኑ ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ቃል ፡ ሊመለከትበት ፡ ይገባል ።
 (፫) ባለዕዳው ፡ ይህን ፡ ነገር ፡ እንዲጠቅስለት ፡ የመጀመሪያውን ፡ ባለገንዘብ ፡ ከጠየቀው ፡ በሚሰጠው ፡ ደረሰኝ ፡ ላይ ፡ ይህን ፡ ጠቅሶ ፡ ለመጻፍ ፡ እንቢተኛ ፡ ሲሆን ፡ አይችልም ።

46. የብድሩ ፡ ውል ፡ የተደረገበት ፡ ዘመን ፡ የተረጋገጠ ፡ ቀን ፡ ሲኖርበት ፡ የሚችለው ፡ በቁጥር ፡ ፪፻፲፮ ፡ በሠፈሩት ፡ መንገዶች ፡ መሠረት ፡ ነው ። በዳረጎት ፡ ሁኔታዎች ፡ የተለመደው ፡ የብድሩ ፡ ውልን ፡ “ደረሰኝ” ፡ በአንድ ፡ “ባለሥልጣን” ፡ ምናልባት ፡ በፍርድ ፡ ቤቱ ፡ የሬጅስትራር ፡ ጽ/ቤት ፡ ምልክት ፡ ማስደረግ ፡ ነው ።

ለጽ : አለበት ። ከባለገንዘቡ : ከሚሰጠው : ዳረጎት : ጋር : ስናነጻጽረው : ባለዕዳው : አበዳሪውን : በባለገንዘቡ : መብቶች : አዳርጓል : የሚል : ግልጽ : የሆነ : ቃል : እንዲኖር : አይጠይቅም ።⁴⁷ እንደዚህ : ዓይነቱ : ቃል : በጭራሽ : አስፈላጊ : ያልሆነው : የዚህ : ዓይነቱን : ዳረጎት : ጥብቅ : ፎርማሊቲዎች : ሌላ : ፍላጎትን : ለማመልከት : የማይችሉ : በመሆናቸው : ነው ።

፫. ውጤቶች ።

ባለፉት : ገለጻዎች : የዳረጎትን : ውጤቶች : በሚገባ : ተመልክተናል።ውጤቶችን : ባጭሩ : አጠቃሎ : መግለጽ : ብቻ : አስፈላጊ : በመሆኑ : የሚነሱትን : ልዩና : ጥቂት : ፕሮብሌሞች : እናውሳ ።

የዳረጎቱ : ምንጭ : የትኛውም : ቢሆን : ውጤቶቹ : ተመሳሳይ : ናቸው ። እነዚህን : ውጤቶች : ሁሉ : የሚመጡት : ተዳራጊው : እንዲሠራበት : ከተሰጠው : ከባለገንዘቡ : መብት : ከልዩ : መብቶች : ከዋስትናዎችና : ከሌሎችም : ተጨማሪ : መብቶች : “ጋር” : አዛምደን : በመረዳት : ነው ።⁴⁸

ከዚህም : ውጤት : ዋና : ባለገንዘብ : ዋስትና : በማግኘቱ : ወይ : ባለማግኘቱ : ላይ : ተመሥርቶ : ተዳራጊው : ዋስትና : ያለው : ወይም : የሌለው : መብት : ይቀበላል ። በባለገንዘቡ : እጅ : ገንዘቡ : ወለድ : ከነበረው : ለተዳራጊው : እንዲሁ : ወለድን : ይሰጠዋል ፤ ወለድ : ከሌለው : ወለድን : አያገኝበትም ። ባለገንዘቡ : ነጋዴ : ከነበረና : ልዩ : የማስረጃ : ደንቦች : በእጅ : ላለው : ዕዳ : የሚሠሩ : እንደሆነ : እነዚህ : ተመሳሳይ : ደንቦች : በተዳራጊው : እጅ : ለተዛወረው : ዕዳ : ይሠራሉ ።⁴⁹ የይርጋ : ዘመን : በዳረጎት : መስጠት : በምንም : ዓይነት : መንገድ : አይነካም ። ከነዚህ : ውጤቶች : የዳረጎት : መብት : ለተደራጊው : ብዙውን : ጊዜ : ገንዘብን : ለማስመለስ : ከሚደረገው : የግል : የክስ : መብት : የተሻለ : መፍትሔ : እንደሚሰጥ : ለማየት : ይቻላል ። ሆኖም : በአንዳንድ : የተለዩ : ሁኔታዎች : ለምሳሌ : የዳረጎቱ : መብት : በይርጋ : በታገደ : ጊዜ : የግል : የክስ : መብት : በይበልጥ : የተሻለ : መፍትሔ : ሊሰጥ : ይችላል ።

ተዳራጊው : የሚሠራበት : በባለገንዘቡ : መብት : ነው : የሚለው : መሠረት ሌላ : ተጨማሪ : ውጤት : ተዳራጊው : “ባለገንዘቡን : በሚጉዳ : ዓይነት” : መብቱን : መጠቀም : የለበትም : ይላል ።⁵⁰ ስለዚህ : የከፊል : ክፍያ : ለተዳራጊው : የሚሰጠው : መብት : በከፊለው : ልክ : ብቻ : ሲሆን : ባለገንዘቡ : ላልተከፈለው : ገንዘብ : ልክ : በተደራጊው : ላይ : ሙሉ : ተቀዳሚነትን : ይይዛል ።⁵¹

47. በተመሳሳይ : የፈረንሳይ : ሕግ : ላይ : የተደረገውን : ማብራሪያ : ከፕላንዎል : እና : ሪፑርት : ከላይ : የተጠቀሰውን : ክፍል : ፲፱፻፳፮ : ይመለከታል ።

48. የኢትዮጵያ : ፍትሕ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ፲፱፻፸፫ ፤ ፩. የተዳረገው : ባለገንዘብ : ወይም : የባለገንዘብነት : መብት : የተላለፈለት : ሰው : በዕዳው : ላይ : በተሰጡት : ልዩ : መብቶች : ዋስትናዎች : በሌሎችም : ተጨማሪ : መብቶች : ሊሠራባቸው : ይችላል። ፪. ስለሆነም : መያዣውን : ሰጭ : የሆነው : ሰው : ካልፈቀደ : በቀር : ባለገንዘቡ : በመያዣ : ስም : ተቀብሎ : የነበረውን : ሀብት : የተዳረገው : ሰው : ከእጁ : ሊያገባው : አይችልም ።

49. በመያያዝ : ባለገንዘቡ : ለተደራጊው : ማስረጃ : የመስጠት : ግዴታ : አለበት ። የፍትሕ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ፲፱፻፸፬ ።

50. የፍትሕ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ፲፱፻፸፪(፩) ፤

51. ይህ : ከቁጥር : ፲፱፻፸፪(፩) : አጠቃላይ : ቃል : የሚገኘው : ልዩ : ውጤት : የፈረንሳይን : ሕግ : ከመከተሉም : በላይ : በኢትዮጵያ : ፍትሕ : ብሔር : ሕግ : ቁጥር : ፲፱፻፸፪(፪) : ተገልጾል ። ሙሉ : ተቀዳሚነትን : ለባለገንዘቡ : መስጠት : ከልክ : አለፈ : የሚል : አንዳንድ : አስተያየት : ቀርቧል ።

“ልዩ : መብቶች ፣ ዋስትናዎችና ፣ ሌሎችም ፣ ተጨማሪ ፣ መብቶች” ፣ በሚተላለፉበት ፣ ጊዜ ፣ በዳረጎችና ፣ በገንዘብ ፣ መብት ፣ መተላለፍ ፣ ላይ ፣ የሚኖራቸውን ፣ ውጤት ፣ ቁጥር ፣ ሺ፱፻፸፫ ፣ ይዘረዘራል ። ይህንን ፣ ትልቅ ፣ ውጤት ፣ ዳረጎችና ፣ የገንዘብ ፣ መብት ፣ መተላለፍ ፣ ስለሚካፈሉና ፣ የገንዘብ ፣ መተላለፍ ፣ ደንብ ፣ እንደ ፣ ባለገንዘብ ፣ የሚሰጠው ፣ ዳረጎች ፣ በዋናው ፣ ባለገንዘብና ፣ በሦስተኛ ፣ ወገን ፣ በሚደረገው ፣ ስምምነት ፣ የሚፈጠር ፣ በመሆኑ ፣ ብዙውን ፣ ጊዜ ፣ በነዚህ ፣ መሠረት ፣ ሃሳቦች ፣ መካከል ፣ ያለውን ፣ ልዩነት ፣ የማወቅ ፣ ችግር ፣ ይታይበታል ። በእውነቱ ፣ እነዚህ ፣ መሠረት ፣ ሃሳቦች ፣ ብዙ ፣ ልዩነቶች ፣ አሏቸው ።⁵²

፩. ምንጭ— የገንዘብ ፣ መብት ፣ መተላለፍ ፣ ደንብ ፣ በዋናው ፣ ባለገንዘብ ፣ በሚገባ ፣ የመብት ፣ ሽያጭ ፣ ወይም ፣ ስጦታ ፣ ስለሆነ ፣ የባለገንዘቡን ፣ ፈቃድ ፣ ይጠይቃል ። ዳረጎች ፣ ግን ፣ ከላይ ፣ እንዳየነው ፣ በሦስት ፣ መንገዶች ፣ ሊፈጠር ፣ ሲችል ፣ ሁልጊዜም ፣ የሚፈጠረው ፣ የዋናውን ፣ ባለዕዳ ፣ ግዴታዎች ፣ በማሠረዝ ፣ ነው ።

ሀ. በባለገንዘቡ ፣ ፈቃድ ፣— ይህ ፣ የገንዘብ ፣ መብት ፣ መተላለፍ ፣ ደንብን ፣ በይበልጥ ፣ በቅርብ ፣ የሚመስል ፣ ሁኔታ ፣ ነው ። ግን ፣ የዚህ ፣ ዓይነቱ ፣ ዳረጎች ፣ ግልጽ ፣ እና ፣ የገንዘቡ ፣ መከፈል ፣ እንደተደረገ ፣ ወዲያውኑ ፣ መፈፀም ፣ አለበት ። የገንዘብ ፣ መብት ፣ መተላለፍ ፣ ደንብ ፣ በተቃራኒ ፣ ከሁኔታ ፣ ትርጉም ፣ ሊደርስ ፣ ስለሚችል ፣ ከክፍያው ፣ (ማለት ፣ ከዋና ፣ ባለዕዳው ፣ ግዴታ ፣ ማሠረዝ) ጋር ፣ ምንም ፣ ዓይነት ፣ ግንኙነት ፣ እንዲኖረው ፣ አያስፈልግም ።

ዳረጎች ፣ ግልጽ ፣ ይሁን ፣ የሚለው ፣ ተፈላጊ ፣ ሁኔታ ፣ አጠራጣሪ ፣ በሆኑ ፣ ሁኔታዎች ፣ ሁሉ ፣ ባለገንዘቡ ፣ መብቱን ፣ ለሦስተኛ ፣ ወገን ፣ ለማስተላለፍ ፣ ፍላጎት ፣ እንዳለው ፣ ለመረዳት ፣ ከተቻለ ፣ ወይም ፣ ግልጽ ፣ እንኳ ፣ ሆኖ ፣ የማዳረግ ፣ ፍላጎት ፣ ግልፅ ፣ የሆነ ፣ ገለፃ ፣ ከሌለው ፣ እንደ ፣ የገንዘብ ፣ መብት ፣ መተላለፍ ፣ መቆጠር ፣ አለበት ።

ለ. ሕጋዊ ፣ ዳረጎች ፣— ይህ ፣ ዓይነቱ ፣ ዳረጎች ፣ በተጨማሪ ፣ አንዳንዴ ፣ የመብት ፣ መተላለፍን ፣ ሊመስል ፣ ይችላል ፣ ነገር ፣ ግን ካሁን ፣ በፊት ፣ የተባለውን ፣ ካስታወሰን ፣ ዳረጎቱ ፣ የሚፈጠረው ፣ በሕግ ፣ በተዘረዘሩት ፣ ሁኔታዎች ፣ በሕግ ፣ መሠረት ፣ እና ፣ ካለ ፣ ባለጉዳዮቹ ፣ ፍላጎት ፣ ስለሆነ ፣ ልዩነታቸው ፣ በሚገባ ፣ ግልጽ ፣ ይሆናል ።

ሐ. በባለዕዳው ፣ የሚሰጠው ፣ ዳረጎች ፣— ይህ ፣ ዓይነቱ ፣ ዳረጎች ፣ ፈቃድ ፣ የሚያስፈልግበት ፣ በሆንም ፣ ከገንዘብ ፣ መብት ፣ መተላለፍ ፣ ጋር ፣ ከሁሉም ፣ ዳረጎች ፣ ባነሰ ፣ አኳኋን ፣ ይመሳሰላል ። ይህም ፣ የሆነበት ፣ የባለዕዳው ፣ ፈቃድ ፣ የባለ ፣ ገንዘቡን ፣ መብት ፣ ለሌላ ፣ ሰው ፣ ስለሚያስተላልፍ ፣ ነው ። ጥብቅ ፣ በሆኑት ፣ ፎርማሊቲዎች ፣ አስተያየት ፣ (ትችት) ፣ እንደተደረገባቸው ፣ በዚህም ፣ መፋለስ ፣ ላይ ፣ ተተችቶ በታል ።

ጁ. ውጤቶች ፣— በምንጭና ፣ ዋጋ ፣ ያለው ፣ ለመሆን ፣ መሟላት ፣ ባለበት ፣ ተፈላጊ ፣ ሁኔታ ፣ ልዩነት ፣ ተጨማሪ ፣ ጉልህ ፣ የሆነ ፣ የውጤት ፣ ልዩነቶች ፣ አላቸው ። ከነዚህም ፣ መሀል ፣—

52. ግዙድ ፣ እና ፣ ግዙድ ፣ ከላይ ፣ የተጠቀሰውን ፣ ፪ኛ ፣ መጽሐፍ ፣ ክፍል ፣ ፳፻፳ ፣ ፕላንዎል ፣ እና ፣ ሪፑብሊክ ፣ ከላይ ፣ የተጠቀሰውን ፣ ፯ኛ ፣ መጽሐፍ ፣ ክፍል ፣ ፲፪፻፵፭ ፣ ዲ. ፓጅ ፣ ከላይ ፣ የተጠቀሰውን ፣ ፫ኛ ፣ መጽሐፍ ፣ ክፍል ፣ ፳፻፲፩ ፣ ይመለከታል ።

ሀ. የተላለፉ : መብቶች—በዙውን : ጊዜ : የገንዘብ : መብት : መተላለፍ : እንደ : ግዴታ : “ማቃለያ” : መሣሪያ : ያገለግላል ። ይህም : ማለት : የ፪ : ብር : ዋጋ : ያለው : ዱቤ : መብቱ : ለሚተላለፍለት : ሰው : በ፯ : ብር : እጅ : በእጅ : ክፍያ : ልውጫ : ሊተላለፍለት : ይችላል : ይሆናል ። ለ፲ : ብር : ሲል : መብቱ : የተላለፈለት : ሰው : ባለዕዳው : ለመክፈል : ያልቻለ : እንደሆነ : ገንዘቡን : ሳያገኝ : ይቀራል ። ባለዕዳውን : የማስገደድ : መብት : ካገኘና : ባለዕዳው : ለመክፈል : ችሎታ : ያለው : ከሆነ : ለዱቤው : ፯ : ብር : ብቻ : የክፈለ : ቢሆንም : ፪ : ብር : ለመሰብሰብ : ይችላል ።

የዳረጎት : አሰራር : ግን : ልዩ : ነው ፤ ተዳራጊው : ሰው : የክፍያ : መብት : የሚያገኘው : በክፈለው : ገንዘብ : ልክ : ብቻ : ነው ። ይህ : ባለገንዘቡ : “ራሱን : በሚጎዳ : መንገድ” ፣ ለምሳሌ : ጠቅላላ : ዕዳውን : ለክፈል : ክፍያ : ብቻ : በማስተላለፍ : አያዳርግ ፣ የሚለው : መሠረተ : ሀሳብ : በቁጥር : ሺ፱፻፸፪ : ውስጥ : ይገኛል ። ውጤቱም : “በገንዘብ : መብት : መተላለፍ : ማቃለያነት” ፣ የሚሟላው : ባለዋጋ : የኤኮኖሚ : ጥቅም : እንዲሁም : በዳረጎት : ሊሟላ : አይችልም ። ዳረጎት : የክፍያ : ማድረጊያ : መንገድ : የሆነውን : ዋና : ጠባዩን : ይዞ : ይገኛል ።

የዚህ : መሠረት : ፪ኛ : ውጤት : በቁጥር : ሺ፱፻፸፪ : (ለ) : በግልጽ : የተነገረው : በባለዕዳው : የመክፈል : ችሎታ : ማጣት : ዋናው : ባለገንዘብ : በተዳራጊው : ላይ : ተቀዳሚነት : ይኖረዋል ። የሚለው : ነው ። ለምሳሌ ፣ የሺ ብር : ዕዳ : አለ : እንበል ። ፭፻ ብር : በበቀለ : ተከፍሎ ፣ በምላሽ : በኃይሉ : መብቶች : በአሰፋ : ላይ : ዳረጎትን : ያገኛል ። በዚህ : መሠረት : ፩ኛ : ውጤት : መሠረት : በቀለ : ያለው : መብት : ፭፻ : ብር : ብቻ : እንጂ ፣ ለሺ : ብር : አይደለም ። በሁለተኛውም : ውጤት : መሠረት : የበቀለ : መብት : ከኃይሉ : ከቀረው : የ፭፻ : ብር : መብት : የማይወዳደርና : ተከታይ : ነው ። ባለዕዳ : የመክፈል : ችሎታ : ስለሌለው : ዕዳው : ፭፻ : ብር : ብቻ : በሚያወጡ : የዕቃዎች : መያዣ : ተረጋግጧል ። ብንል : በቀለ : መያዣውን : ከማስከበሩና ፣ ፭፻ : ብርን : ከመቀበሉ : አስቀድሞ : ኃይሉ : በሙሉ : ተቀዳሚነት : መያዣውን ፣ ለማስከበርና ፣ ገንዘቡን ፣ ለመቀበል : ይችላል ። እንደገና ፣ ይህ : ውጤት : በክፈል : ከሚደረገው : የገንዘብ : መብት : መተላለፍ : የተለየ : ነው ። በገንዘብ : መብት : መተላለፍ : ክፍያ ፣ መብት : አስተላላፊውና ፣ ተቀባዩ ፣ ሁለቱም ፣ በተገኘው ፣ ሀብት ፣ ላይ ፣ እኩል ፣ መብት ፣ አላቸው ።

፩. መደምደሚያ ፤

ዳረጎት : በጣም ፣ ጠቃሚ ፣ ከሆኑት ፣ የሕግ ፣ ክፍሎች ፣ አንዱ ፣ ነው ። እንዳየነውም ፣ በብዙ ፣ ልዩ ፣ ልዩ ፣ ቦታዎች ፣ የሚሠራ ፣ ነው ። በተጨማሪም ፣ ለመጀመሪያ ጊዜ ፣ ለሚጠቀምበት ፣ በይበልጥ ፣ አደናጋሪ ፣ ከሆኑት ፣ የሕግ ፣ ክፍሎች ፣ አንዱ ፣ ነው ። በመጥፎ ፣ አጋጣሚ ፣ የዳረጎት ፣ አቋም ፣ ውጥንጥንነት ፣ በኢትዮጵያው ፣ ሕግ ፣ በብዛት ፣ የጨመረ ፣ ይመስላል ። ይህ ፣ ተጨማሪ ፣ ውጥንቅጥነት ፣ ከሁለት ፣ ምንጮች ፣ ይመጣል ። አንደኛ ፣ ከፍያ ፣ ለማድረግ ፣ በሚሰጠው ፣ ሥልጣንና ፣ ለመዳረግ ፣ በሚሰጠው ፣ ሥልጣን ፣ መካከል ፣ ያለው ፣ መደናገር ፣ ሁለተኛ ፣ በውጤት ፣ ልዩነት ፣ ቢኖራቸውም ፣ በባለገንዘብ ፣ የሚሰጠው ፣ ዳረጎትና ፣ በገንዘብ ፣ መብት ፣ ማስተላለፍ ፣ ደንብ ፣ መካከል ፣ ያለው ፣ በቅርብ ፣ ተመሳሳይነት ፣ ነው ።

ስለመጀመሪያው ፣ ምናልባት ፣ የሚያሳዝነው ፣ የዳቪድ ፣ የፈረንሳይን ፣ ፍትሐ ብሔር ፣ ሕግ ፣ ቁጥር ፣ ሺ፪፻፴፯ ፣ መሠረተ ፣ ሃሳብ ፣ ለመከተል ፣ በቀላሉ ፣ ያለመምረጥና ፣ ሙሉ ፣ ውጤቱ ፣ ሊታይ ፣ የሚከብደውን ፣ አዲስ ፣ ደንብ ፣ መተለም ፣ ነው ።

በቁጥር : ፲፯፻፵ : (ለ) : ውስጥ : የገባው : ለውጥ : ምን : ጥቅም : እንደተገኘበት :
 ግልጽ : አይደለም ፤ በተጨማሪም : ሕግ : አርቃቂው : ሌላ : የፍትሐብሔር : ሕጎችን :
 ሲደርስ : ይህንን : ለውጥ : በሃሳቡ : ምን : ያህል : ይዞ : በሥራ : ላይ : እንዳዋለው :
 ግልጽ : አይደለም ። ስለሁለተኛውም ፤ በባለገንዘቡ : የሚሰጠው : ዳረጎትና : የገንዘብ :
 መብት : መተላለፍ : ሁለቱም : በተፈጥሮአቸው : ፈቃድን : ማግኘት : ስለሚጠይቁ :
 ውጥንቅጥን : በመፍጠር : ሁለት : ልዩ : የሆኑ : አቋሞችን : በሕግ : የመጠበቅ : ፍላ :
 ጎት : ግልፅ : አይደለም ። ከዚህ : ሁሉ : ባለጉዳዮቹ : ለውጦችን : እንደፍላጎታ :
 ቸው : ለማድረግ : ነፃ : ሆነው : አንድ : ረዳት : የሕግ : ክፍል : ማርቀቁ : በቂ : ይሆ :
 ናል ። ሆኖም : ሕግ : አርቃቂው : በዚህ : ክፍል : ማርቀቅ : ያለበትን : ችግር : ብን :
 መለከት : እነዚህ : ትችቶች : እንደቀላል : ሊቆጠሩ : ይችላሉ ።